

Riigikohtu 97. aastapäeva kaasuskonkurss

Parimate tööde kogumik

Konkursile laekus 71 tööd, lisaks 9 loovtööd.

Kaasuskonkursi žürii oli 7-liikmeline. Žürii esimees **Viive Ligi** (Riigikohtu kohtunik), **Margit Jõgeva** (Tartu Maakohtu kohtunik), **Jüri Leppik** (Advokaadibüroo Leppik ja Partnerid), **Anneli Hinto** (Lõuna Ringkonnaprokuratuuri ringkonnaprokurör), **Ene Tannberg** (Miina Härma Gümnaasiumi direktor ning valikaine „Inimene ja õigus“ õpetaja), **Tarmo Vahter** (Eesti Ekspressi ajakirjanik), **Heddi Lutterus** (Haridus- ja Teadusministeeriumi õigusosakonna juhataja).

SISUKORD

KONKURSIKAASUSTE TEKSTID

Kontimurdev klassiekskursioon	3
Olge hoiatatud!	5
Annad sõrme...	7
9. klass	
Hanna Kristina Käerdi „Olge hoiatatud!“	9
Kättriin Pullerits „Olge hoiatatud!“	13
Alexander Rives „Kontimurdev klassiekskursioon“	16
10. klass	
Marta Tallinn „Kontimurdev klassiekskursioon“	20
Tuule Laansoo „Kontimurdev klassiekskursioon“	23
Henrik Narusberg „Annad sõrme ...“	26
11. klass	
Alic Koppel „Annad sõrme...“	28
Dorothy Harriet Purre „Annad sõrme ...“	31
Kauri Suur „Annad sõrme ...“	33
12. klass	
Merilin Lehtla „Kontimurdev klassiekskursioon“	35
Piia Boltovsky „Annad sõrme ...“	38
Rene Sulg „Annad sõrme ...“	41
Loovtööde kategooria	
Kermo Issak võrukeelne loovtöö „Annad sõrmõ...“	45
Kristen-Kalev Lina, Tauno Pettai, Jakob Varul luuletus ja laul „Annad sõrme ...“	50
Ketlin Virumäe näidend „Olge hoiatatud!“	51
Tuuli Põhjaka luuletus „Mu nimi on Marti“	53
Triinu-Liis Loiti maal „Kontimurdev klassiekskursioon“	54

Konkursikaasuste tekstid

Kaasus nr 1

Kontimurdev klassiekskursioon

Jöelinna vanas kindluses asuval vanglal oli pikk ajalugu: kinnipeetavaid oli seal hoitud juba tsaari-ajal. Kahe maailmasõja vahelisel perioodil oli Jöelinna kindluses relvaladu, kuid kui Eesti okupeeriti, võtsid kindluses kohe koha sisse KGB ja miilits. Hiljem muudeti kindlus taas vanglaks. Kolm aastat tagasi pandi Jöelinna vanglakompleks kinni. Kindlus ise oli küll veel üsna heas seisus, kuid tänapäeval sellises kohas kinnipeetavaid hoida ei saanud. Lisaks häirivalt tihti õnnestunud põgenemiskatsetele oli Jöelinna vangla suures osas ehitatud selliseks, et vangid olid kümnekesi tubades. See põhjustas vanglas alatasa kaklusi ja muid korrarikkumisi. Pealegi oli juba mitukümmend aastat teada, et kui vangistusest üldse mingit ümberkasvatavat toimet loota, siis vaid juhul, kui vange eraldi kambrites peetakse ja vangimaja kuritegelik subkultuur edukalt välja juurida suudetakse.

Aasta eest olid kaks agarat ärimeest vahepeal tühjalt seisnud kindluskompleksi riigilt rendile võtnud ja kuulutasid nüüd, et on vanasse vanglasse teinud elamuskeskuse Vangilaager, kus pakuvad soovijatele võimalust omal nahal ehedat nõukogude okupatsioonirežiimi vanglaelu kogeda. Oskuslik turunduskampaania tegi keskuse kiiresti populaarseks nii kohalike kui ka turistide seas.

Kümnenda klassi kevadise ekskursiooni üle arutades olid õpilased ühel meelel, et Jöelinnas asuvas Vangilaagris tuleb kindlasti ära käia. Ka ajalooõpetajast klassijuhataja nägi ekskursioonis võimalust tutvustada noortele eheda kogemuse kaudu nõukogude aja õudusi ning broneeris õpilastele kahepäevase Vangilaagri hüperpaketi veel samal pealelõunal. Ekskursiooni jaoks raha kogumine läks probleemideta, sest vaid kahe õpilase vanemad olid keeldunud lastele reisi jaoks raha andmast. Neist kahest õpilasest Marti maksis ise oma reisiraha nädal aega hiljem ära, kui oli kooli kõrvalt tehtud töö eest raha saanud. Kristina aga otsustas lihtsalt ekskursioonist loobuda.

Ekskursiooni eel võeti kõikidelt õpilastelt ka allkiri dokumendile, milles allkirjutanu kinnitab muu hulgas, et saab aru, et talle võib Vangilaagris toimuv traumeerivalt mõjuda, et ta võib kehavigastusi saada ning et selle eest Vangilaagri elamuskeskus ega selle töötajad ei vastuta.

Kui õpilasi täis reisibuss vangla väravast sisse veeres, võtsid bussi vastu miilitsavormides elamuskeskuse töötajad, kes kõik püssi ähvardusel kiiresti bussist maha kamandasid ja otsejoones läbiotsimisele eskortisid. Seal korjati õpilaste isiklikud asjad ära ja pärast külma dušši anti neile vangiriided asemele. Seejärel saadeti vangid kambritesse, millest mõned olid tühjad, aga mõnedes olid ees ootamas juba kaasvangid, keda samuti mängisid keskuse töötajad. Kaasvangid ülbitsesid ja togisid ekskursante ja ähvardasid kitsed kasti panna – see tähendab vanglaslängis pealekaebajate tapmist. Seejärel algasid ülekuulamised. Ekskursantidest õpilased käisid kordamööda miilitsate juures, kes neile valgust näkku lasid, nende peale vene ja eesti keeles karjusid ja käskisid alla kirjutada ülestunnistusele, mille kohaselt vang oli süüdi riigivastases tegevuses, vargustes, vägistamises ja tapmises ning kinnitas, et ka tema isa ja ema olid samalaadseid süütegusid toime pannud. Vastupunnijatele visati külma vett näkku, ähvardati söömata jätta ja keevitustrafost elektrit anda. Trafo oli ettenägelikult juba ülekuulamisruumi valmis toodud. Nagu tavaliselt, võtsid õpilasedki kõike alguses nagu nalja, ent naljatuju asendus kiirelt ehtsa hirmuga ja ülestunnistused tulid kergelt.

Marti oli 17aastane ning füüsiliselt eakaaslastest peajagu üle. Lisaks oli Marti ka noorkotkaste organisatsiooni liige ning mitu aastat karmides militaarsetes metsalaagrites osalenud. Kui ülekuulaja tema peale karjus ja teda keevitusagregaadi elektroode kokku särtsutades ähvardas, oli Marti tooli külge seotud käed nõõri vahelt lahti saanud, haaras lauvalt lambi ja virutas sellega ülekuulajale vastu pead. Seepeale jooksid lähemale kaks ülejäänud miilitsat, kes Marti jalust maha rebisid, uuesti kinni sidusid ja külma üksikkambrisse viskasid. Ülekuulaja sai koleda näohaava, mida tuli õmmelda. Rüseluse käigus murdus Marti käeluu, millele alles siis tähelepanu pöörditi, kui järgmisel päeval vange vabastama asuti. Marti oli küll üksikkongis valutavat kätt kurtnud, kuid valvurid arvasid, et Marti proovib taas põgeneda ning olid käskinud tal vait jääda.

Kui Marti isa nägi, et pojal on klassiekskursiooni järel käsi kipsis, uuris ta muidugi kohe, kuidas see juhtus, ning esitas siis avalduse prokuratuurile. Prokuratuur esitaski Vangilaagri töötajatele – nii ülekuulajale kui ka kahele miilitsale – kriminaalsüüdistuse tervisekahjustuse tahtlikus põhjustamises. Kohtu alla antud töötajad väitsid vastu, et nemad kehavigastuse eest ei vastuta. Marti oli selle kohta allkirja andnud ja vabatahtlikult elamuskeskuse programmis osalenud. Lisaks oli Marti ise ühele töötajale kallale tunginud, mistõttu tema mahaväänamine oli õigustatud kui enesekaitse ja käeluu murdumine oli sellega kaasnenud õnnetu juhus. Kui kellelegi üldse süüdistus tuleks esitada, siis Martile endale, kes lambiga ühele keskuse töötajale tõsise vigastuse põhjustas.

Kohtunikuna tuleb Sul nüüd otsustada, kas Vangilaagri töötajad tuleb süüdi või õigeks mõista.

Abistavad küsimused

Abistavad küsimused:

1. Kas ja kes saab loobuda õigusest kehalisele puutumatusel?
2. Kas ja millisel juhul saab kannatanu nõusolek vabastada süüdistatava kriminaalvastutusest?
3. Kas sellise elamuskeskuse töötajad peavad kandma riski, et mõni klient?

Olge hoiatatud

Robert ja Marko on ühes Eesti keskmise suurusega linnas kooli- ja trennikaaslased ning head sõbrad. Ühel hilissuvisel päeval jalgpallitrennis on Marko mängukaaslaste suhtes kergelt ärrituv ning kohati lausa vihase olekuga. Kuna Robert teab, et Marko tavaliselt ilmaasjata kellegi peale häält ei tõsta, otsustab ta pärast trenni Marko käest küsida, mis on juhtunud. Marko jutustab, et Facebooki kaudu pakkus üks sõbra tuttav Ivar müügiks oma kasutatud sülearvutit. Kirjelduse järgi pidi arvuti olema korralik ning ka sajaeurone hind on soodne. Kuna sügisel ootavad Markot ees gümnaasiumiõpingud teises linnas, soovis ta sülearvuti õpilaselamusse kaasa võtta. Poisid leppisid kokku, et kohtuvad linna kaubanduskeskuses, et Ivar saaks Markole arvuti üle anda. Raha oli Marko Ivarile juba varem pangapäikandega tasunud. Ivar aga kokkusaamisele ei ilmunud ning saatis Markole vabandava sõnumi, mille kohaselt oli Ivar haigestunud, ning poisid leppisid kohtumiseks kokku uue aja. Ivar aga ei ilmunud kohale ei järgmisel ega ülejärgmisel korral. Põhjenduseks tõi ta alati ootamatud kohustused. Selliselt oli Marko arvutit oodanud juba kuu aega ning muutunud väga murelikuks, kuna sügis ei ole enam kaugel ning raha teise arvuti ostmiseks tal ei ole.

Markolt Ivari perekonnanime kohta uurides taipas Robert, et tegemist on sama isikuga, kes kaks nädalat tagasi ostis Robertilt tema kasutatud telefoni. Selle maksumusest oli Ivaril Robertile endiselt 10 eurot tasumata. Ta oli küll üritanud oma raha kätte saada, kuid tulutult, sest Ivar ei vastanud Roberti sõnumitele. Robert ütles Markole, et ta asja pärast enam liigselt ei muretseks ning küll ta ajab kõik korda. Marko usaldas oma vanemat sõpra ning rohkem ise Ivariga ühendust ei võtnud.

Robert leidis, et hea viis, kuidas Ivarilt nii võlgu olev raha kui ka Markole müüdnud arvuti n-ö välja ehmatada, on teha Ivari kohta Internetti postitus, milles toob Ivari teod kõigi ette päevavalgele. Robertil oli tervise- ja trenniteemaline blogi, millel oli palju jälgijad. Robert kopeeris Ivari Facebooki lehelt ühe pildi, millel Ivar poseeris alkoholipudelite taustal, ning postitas selle oma blogisse, mille juurde kirjutas Ivari täisnime ning muu hulgas järgmise teksti: „Olge hoiatatud! Pildil olev isik on petis, kes sõlmib ostu-müügitehinguid, kuid ei tasu ostetud asjade eest ning samuti ei anna müüdavat kaupa üle, kuigi raha võtab vastu küll! Isik on ebausaldusväärne ning soovitan temaga äris tegemist mitte teha!“ Seda postitust nägi esimese nädala jooksul alates avaldamisest 400 inimest.

Ivar käib sama linna teises gümnaasiumis ning palju ühiseid tuttavaid tal Marko ega Robertiga ei ole. Ivar tegeleb kooli kõrvalt aktiivselt oma õpilasfirmaga, mis müüb erinevaid maailma riike tutvustavaid ingliskeelseid lauamänge. Lauamängude müük oli siiani läinud väga hästi, sest ettevõtlik Ivar käis oma toodangut tutvustamas kõikvõimalikel laatadel ning vahetusõpilastega seotud üritustel; samuti jagas õpilasfirma tegevust oma Facebooki lehel. Seetõttu oli Ivari eesmärgiks osa võtta õpilasfirmade võistlusest „Kasumlik“, kus võis osaleda iga õpilasfirma, mille kahe kuu kasum enne konkursile registreerimist oli vähemalt 1000 eurot. Ivaril oli sellest eesmärgist puudu vaid mõnisada eurot, kuid millegipärast ei läinud lauamängude müük enam paari nädala vältel hästi. Nii juhtuski, et Ivar ei saanud konkursist osa võtta.

Ivar ei olnud spordihuviline ning seetõttu ei olnud ta teadlik ka tema kohta tehtud Roberti blogipostitusest. Kui ta kurtis ühel sünnipäeval sõbrale, et tema õpilasfirma toodete müük ei ole paar nädalat enam sujunud, kuulis ta enda üllatuseks, et ta on kellegi blogipostituses tituleeritud ebausaldusväärseks ärimeheks, kellest soovitatakse eemale hoida. Kuna Ivar oli pidevalt õpilasfirma tööga hõivatud ning sellesse kõik oma isiklikud säästud investeerinud, oli ta tõesti teadlikult prioriteediks seadnud

vaid firma heaolu. Ivar võttis nüüd Robertiga ühendust, maksis talle raha ning andis ka Markole arvu-
ti üle. Vastuseks lubas Robert Ivari kohta käiva postituse oma blogist kustutada.

Ivari sõbrad, kes tagantjärele asjast kuulsid, olid Roberti peale aga vihased ning selgitasid Ivarile tema
võimalusi. Ivari sõbra tuttava isa oli võistluse žürii liige ning väidetavalt oleks Ivari õpilasfirma kon-
kursil hea äripotentsiaali tõttu kindlasti esikolmikusse tulnud, kui Ivar oleks ainult võistlusel osaleda
saanud. See aga oleks tähendanud vähemalt rahalist auhinda summas 500 eurot või kogunisti reisi
Ameerikasse. Samuti heitsid Ivari sõbrad talle ette, et kas teda siis ei häiri, et teda nüüd linna peal kui
„petturit ja ebausaldusväärset ärimeest“ teatakse. Robert oleks võinud enne postituse avaldamist ju
ometigi Ivariga ühendust võtta, nüüd aga on Ivari maine rikutud. Pealegi ei olnud Robertil õigust oma
blogis Ivari täisnime ega tema Facebooki lehelt varastatud pilti avaldada.

Nii pöördubki Ivar Roberti vastu kohtusse, et viimane hüvitaks talle maine kahjustamise tõttu teki-
tatud mittevaralise kahju, samuti õpilasfirmal saamata jäänud 200-eurose tulu ning konkursil „Ka-
sumlik“ osalemise võimatuse tõttu saamata jäänud vähemalt 500-eurose tulu. Samuti soovib Ivar, et
Robert vabandaks Ivari ees oma blogis avalikult.

Robert vaidleb hagile vastu ning märgib, et kõik, mida ta oma blogis on Ivari kohta postitanud, oli
tõsi ning ta ju võttis postituse maha kohe, kui Ivar oli oma võlad tasunud. Selle kohta, et Ivaril oli õpi-
lasfirma, mille kasumlikkusele Robert oleks võinud oma postitusega kahju teha, Robert ei teadnud.
Facebookist võetud pilti aga Robert ei varastanud, sest Ivar oli selle sinna ise kõigile vaatamiseks ripu-
tanud ning seda oli võimalik vabalt alla laadida.

Abistavad küsimused

1. Millised Ivari põhiõigused võivad olla riivatud?
2. Millised võivad olla sotsiaalmeediasse enda kohta käiva info ja piltide avalikuks vaatamiseks
üleslaadimise tagajärjed?
3. Mida võib kaasa tuua oma ebameeldivate kogemuste jagamine sotsiaalmeedias ning teiste
isikute hoiatamine petiste eest?
4. Millistel juhtudel on teiste isikute hoiatamine petiste eest õigustatud? Kas antud juhul oli
selline hoiatus õigustatud?

Annad sõrme ...

Ain Ausmeel on pühendunud õpetaja, keda õpilased austavad ja kõrgelt hindavad. Ta õpetab koolis, kus igal klassil on oma kindel klassiruum. Viimasel ajal on Aini õpetatava klassi ruumist hakanud vahetundide ajal kaduma üksikud pisiasjad: küll kellegi koolikotist šokolaad, küll mõni pastakas kellegi pinalist. Seni ei ole kadunud asjade omanikud sellest suuremat probleemi teinud. Viimasel lastevanemate koosolekul rääkis aga üks Aini õpilaste vanematest, et koolist koju tulles ei leidnud tema laps enam oma mobiiltelefoni. Sellest avaldusest tulenevalt hakkasid koosolekul ka teised lapsevanemad viimasel ajal kadunud asjade kohta Ainilt aru pärima ning lõpuks nõuti üksmeelselt, et õpetaja peab kuidagi selle olukorra lahendama ja asjade kadumise põhjuse välja selgitama.

Ain rääkis probleemist kooli juhtkonnaga ning selgitas, et paraku ei ole temal võimalik kõigil vahetundidel klassis viibida. Ain tegi ettepaneku, et klassi võiks ajutiselt paigutada turvakaamera, mis salvestaks vaid vahetundide ajal toimuvat. Direktor tuletas aga meelde, et kooli hoolekogu ja õpilasesindus on juba varem turvakaamerate paigaldamise aruteludel otsustanud, et ei toeta kodukorras sellise võimaluse sätestamist. Ain tunnistas, et on selle otsusega kursis, kuid rõhutas, et see puudutas vaid turvakaamerate videoalvet tundide ajal. Praegu oleks aga vaja vaid vahetundide ajal toimuvat ajutiselt salvestada. Direktor ei pidanud küsimuse edasiarutamist vajalikuks ja leidis, et õpilastel kaovad ikka aeg-ajalt üksikud asjad ära, kuid tavaliselt leitakse need hiljem üles sealt, kuhu need unustati.

Lastevanemad saatsid aga Ainile pidevalt meeldetuletavaid kirju ja helistasid, nõudes, et õpetaja kindlasti probleemiga tegeleks. Lõpuks otsustas Ain, et paigaldab direktori ja õpilaste teadmata klassiruumi pisikese kaamera, mille vaid vahetundide ajaks sisse lülitab. Lapsevanemad ei olnud selleks Ainile konkreetset nõusolekut andnud. Samas ei olnud keegi ka vahetundide videosalvestamist keelanud, kui Ain oli seda põgusalt ühe võimaliku lahendusena maininud. Ain oli kindel, et lastevanematel ei oleks midagi videosalvestamise vastu, sest nad ju ise soovisid, et õpetaja midagi kiiresti ette võtaks. Nii panigi Ain kaamera salaja üles ning lülitas selle vaid vahetundide ajal salvestama. Õnneks ei kadunud pikka aega enam ükski asi ning Ain ei pidanud seetõttu salvestatut vaatama.

Õpilaste vahel olid varasemate kummaliste kadumiste pärast aga pinged tekkinud, sest kahtlustati, et keegi klassist oli ometigi teiste asju salaja võtnud. Väga jõukast perest pärit Gregor, kes oli kallite asjade ja üleoleva suhtumisega saavutanud ülejäänud klassikaaslaste hulgas liidripositsiooni, hakkas järjest enam tüli norima klassivend Henriga. Hoolimata sellest, et Henri oli pärit oluliselt kesisemate materiaalsete võimalustega perest, sai ta klassiõdedega väga hästi läbi ning lisaks oli ka väga hea õpi- edukusega nutikas poiss. Gregor oli seetõttu Henri peale kade ning hakkas klassikaaslast Henri vastu üles ässitama. Poiste konflikt läks nii kaugele, et ühel vahetunnil läksid nad vahetult klassiruumi ukse taga koridoris üksteisele kallale. Kaklust nägi pealt mitu klassikaaslast (kaasa arvatud ka klassivend Sebastian), kes õpetajale juhtunust rääkisid. Kuuldes, et kaklus oli toimunud vahetult klassiruumi juures, otsustas Ain vaadata, kas

midagi jäi ka tema salakaamera salvestise peale. Sealt märkaski Ain, et Sebastian seisis kakluse ajal avatud klassiuksel ning filmis koridori jäävat kaklust oma mobiiltelefoniga.

Selleks, et saada kakluse algataja kohta kinnitust, palus Ain, et Sebastian näitaks talle telefoni salvestatud videot. Sebastianil oligi olnud plaan seda videot õpetajale näidata, kuid ta soovis seda teha hiljem, kui on jõudnud telefonist teised videod ära kustutada. Nimelt oli Sebastianil telefonis lisaks

ka üks kaks aastat vana video ja ta ei tahtnud, et õpetaja seda kogemata näha saaks. Videos arutlevad Sebastian ja ta sõbrad selle üle, kui lihtne on kooli territooriumil kanepit hankida, ning samuti meenutatakse hetki, mil ise kanepit kooli territooriumil tarbiti. Sebastian oli video filmimise ajal väga problemaatiline õpilane, keda ähvardas kehvide hinnete pärast pidev istumajäämine, tema käitumine oli halb ja tema kodus oli palju probleeme vägivalga ja alkoholiga. Nooruk on aga viimase kahe aastaga palju vaeva näinud ja kenasti hinded korda saanud. Ta on võtnud sihiks minevikus tehtud vigasid enam mitte kunagi korrata ja anda endast parim, et põhikooli lõppedes gümnaasiumis edasi õppida. Sebastian kartis oma tuleviku pärast ning ei teadnud, kuidas õpetajale selgitada, miks ta ei ole kohe nõus Gregori ja Henri kakluse videot näitama.

Arvates, et Sebastian varjab midagi seoses kaklusega, ärritub õpetaja Sebastiani keeldumise peale ning krahmab telefoni enda kätte. Nähes, et ligipääs telefonile on biomeetriliselt sõrmejäljega piiratud, haarab ta poisil käest ja surub Sebastiani sõrme ekraaniluku avamiseks telefonile. Sebastian ei saa küll füüsiliselt haiget, kuid on õpetaja sellisest käitumisest väga ehmunud.

Nähes telefonis nii videot kaklusest kui ka kogemata videot Sebastianist ning ta sõpradest, annab Ain kooli juhtkonnale oma avastusest teada. Kooli kodukorras on selgelt kirjas punkt, mille kohaselt on kooli õpilasel keelatud omada, tarvitada ja levitada koolis ja kooli territooriumil narkootilisi aineid. Kodukorrast lähtudes koostab direktor käskkirja, milles kirjutab, et narkootilise aine levitamise tõttu arvatakse 9. klassi õpilane Sebastian kooli nimekirjast välja. Kuna Sebastiani paari aasta tagusest videost nähtus teiste koolikaaslaste osalus samas teos, alandatakse Sebastiani sõprade käitumis- ja hool-sushinnet kaheni ning nende vanemad kutsutakse kooli direktori juurde vestlusele.

Sebastiani vanemad pöörduvad poisi kooli nimekirja ennistamiseks halduskohtusse, tuginedes muu hulgas ka väitele, et Sebastiani kunagisest rikkumisest teadasaamiseks kasutati lubamatul viisil saadud tööendeid.

Abistavad küsimused

1. Kelle põhiõigused ja millised võivad olla rikutud?
2. Kas õpetaja Ain Ausmeel tohtis klassiruumi salajase vahetunde salvestava kaamera paigutada? Millisel juhul oleks õpetaja selline teguviis õigustatud?
3. Kas õpetaja Ain Ausmeel käitus Sebastiani telefoni puhul õigesti? Kui ei käitunud, siis mida ta oleks pidanud tegema teisiti?
4. Kas rikkumisest teadasaamise viisi arvestades oli koolist väljaviskamine Sebastiani suhtes õiglane?

Olge hoiatatud

Hanna Kristina Käerdi, Tallinna Reaalkool

Juhendaja Martin Käerdi

I OSA

Ivar pöördub kohtusse, et maine kahjustamise tõttu tekkinud varaline (õpilasfirma tulu 200 eurot + konkursi võiduraha vähemalt 500 eurot) ja mittevaraline kahju talle hüvitataks, ning tema ees avalikult blogis vabandataks.

Ivari (hageja) argumendid

Milliseid õigusi on rikutud

- Ivari au ja head nime on teotatud - rikutud on tema põhiõigust (põhiseaduse § 17). Ivar leiab, et tema ebausaldusväärseks tituleerimine ei olnud õigustatud ja, et tema kohta on esitatud valeandmeid. Roberti poolt levitatud ideed ja arvamused kahjustasid Ivari head nime ja au. Teda nimetati ebausaldusväärseks ja petturiks. Nüüd on ta omandanud sellise maine ka linnas.
- Igal inimesel on õigus oma pildile ja kujutisele, teised inimesed ei tohi seda kujutist kasutada ilma selleks vajalikku luba saamata. Robert laadis Ivari pildi üles oma blogisse ja esitas selle all informatsiooni milleks Ivar luba polnud andnud. Seega on rikutud Ivari isikuõigust.

Täiendavaid argumente

- Blogipostituse üleslaadimisele oleks pidanud eelnema hoiatus või meeldetuletus - nii oleks välditud kahju tekkimist.
- Ivar maksis raha ära ja toimetas arvuti kohale, kohe kui talle meenus nimetatud kohustus. Ivari iga vaba hetk läks oma õpilasfirma peale ja seetõttu olid tal ununenud muud kohustused. See näitab, kui tähtis õpilasfirma ja saabuv konkurss Ivarile olid.

Õigusrikkumise tagajärjed (kahju tekkimine)

Roberti poolse õigusrikkumise tagajärjel tekkis Ivaril mittevaraline ja varaline kahju.

- Mittevaraline kahju - blogipostitusega rikuti Ivari mainet, linna peal tuntakse Ivarit kui "petturit ja ebausaldusväärset ärimeest".
- Varaline kahju - Maine rikkumisest tingitult jäi Ivaril saamata mõnesaja eurone tulu

(vähemalt 200 €), mille tõttu ei saanud ta osaleda konkursil “Kasumlik”, kus ta hea äripotentsiaali ja tuttava žüriiliikme (Ivari sõbra tuttava isa) tõttu oleks kindlasti tulnud esikolmikusse ja võitnud vähemalt 500€ või koguni reisi Ameerika Ühendriikidesse. Seega on Ivarile põhjustatud varaline kahju vähemalt 700€.

- Et igapähe on õigus talle ükskõik kelle poolt õigusvastaselt (õiguste rikkumisest tingitult) tekitatud moraalset ja materiaalse kahju hüvitamisele, pöördus Ivar kohtusse. (Põhiseadus, II peatükk, § 25)

Nõue

Ivar nõuab eelkõige Robertilt varalise kahju hüvitamist 700€ ulatuses. Peale selle nõuab ta veel mittevaralise kahju hüvitamist, kuid ei ole täpsustanud nõutavat summat. Lõpuks soovib ta veel avalikku vabandust Roberti blogis.

II OSA

Roberti (kostja) argumendid

Robert on seisukohal, et ta ei ole rikkunud Ivari õigusi järgmistel põhjustel:

- Kellegi hea nime ja au teotamine tähendaks, et esitatakse ebatõeseid fakte kellegi, antud juhul Ivari kohta. Robert oli aga oma blogis kirjutanud ainult tõtt ja ka reaalseid näiteid juurde toonud.
- Enne blogipostituse üleslaadimist oli Marko üritanud korduvalt Ivariga kokku saada ja Robert oli saatnud talle mitmeid sõnumeid, mis jäid vastusetu. Poisse ignoreeriti, vaatamata nende mitmele katsele Ivariga kontakti astuda. Seega ei tasu öelda, et postitus tuli ootamatult või hoiatuseta.
- Ivar ei maksnud raha ära tähtajal ja edasisi tähtaegu ja katseid kontakti luua samuti eiras. Raha maksis ta ära ja arvuti toimetab kohale alles peale postituse üleslaadimist ning sedagi tingimusel, et postitus kohe maha võetakse. Sellest võib järeldada justkui vastasel juhul ta polekski raha ära maksnud. Ühtegi ärimeest, kes “unustab” ära enda kohustused tehingus, ei saa nimetada usaldusväärseks.
- Pildi oli Ivar endast ise internetti üles laadinud, kust oli sellele vaba ligipääs kõigil soovijatel.
- Robert ei levitanud oma blogis arvamusi või ideid vaid fakte mis põhinevad päriselt toimunud sündmustel. Eesti vabariigis on faktide levitamine lubatud igal juhul, olukorda kus teatud faktide levitamine on keelatud või piiratud nimetatakse tsensuuriks. Samuti on ju teada, et igal teol on tagajärjed ja õpilasfirma omanikuna oleks Ivar pidanud teadma, et äriasjadega lohakalt käitumisega omandab ta “mitteusaldusväärse ärimehe” maine.
- Robert polnud teadlik õpilasfirma olemasolust ja seetõttu ei osanud arvata, et postitus võiks kahjustada Ivari ärilist tegevust.

Robert on seisukohal, et ei pea hüvitama Ivarile tekkinud kahju ja avalikult vabandama sest:

- Ivaril pole õnnestunud tõendada kui palju ta oleks võinud teenida, kui blogipostitust poleks avaldatud, või kas ta üldse oleks puudu jäänud 200 eurot teeninud.
- Sama käib konkursi kohta, kus tegelikult puudus garantii sellele kas Ivar tegelikkuses

oleks kolme parima hulka saanud - otsuse teeb ju ometi žürii ja kindlasti ei saanud omada Ivar andmeid kõigi osalejate kohta ja neid ka objektiivselt hinnata.

- Seda enam ei saa Ivar nõuda auhinnaraha hüvitamist, et toetub võidu võimaluse kinnitamiseks faktile, et ühte žürii liikmetest tunneb. Võites konkursi tänu tutvustele žüriis, mitte enese tehtud tööle võib olukorda nimetada korrupsiooniks. Sellest järeldub, et Ivar tegelikult auhinnaraha ei vääri ja seetõttu, ei tuleks seda ka hüvitada.
- Kuna Robert oma blogis vaid tõtt rääkis ja postituse ka kohe peale võla tasumist maha võttis, ei leia Robert, et peaks vabandama Ivari ees.

III OSA

Kohtuniku argumentatsioon

Ivari õiguste rikkumine

Kohtu arvates ei ole Robert teetanud Ivari au ja head nime, sest Robert kirjutas oma blogis vaid tõtt, mis toetus näidetele. Järelikult Robert ei rikkunud Ivari õigusi.

Kohtunik leiab, et Ivari kahjustunud maine ja eraelu on vaid tema lohaka äritegevuse tagajärg. Vaatamata Ivari tublidusele õpilasfirma omanikuna, oleks ta pidanud käituma vastutustundlikumalt muudes äriasjades. Seega Robert ei ole rikkunud Ivari õigusi.

Nii Robert kui Marko oli korduvalt üritanud Ivariga ühendust võtta, kuid asjatult. Seega ei saa Ivar väita, et blogipostitusele ei eelnenud hoiatust ja, et blogipostitus oli ootamatu või äärmuslik.

Raha maksti ära pika viivitusega, alles pärast postituse avaldamist ja sedagi tingimusel, et postitus maha võetakse. Blogipostituseta poleks Ivar ehk tundnud motivatsiooni võlad ära maksta.

Ivari õigusi on siiski rikutud seoses tema pildi lubamatu avaldamisega. Vaatamata sellele, et Ivar ise pildi internetti on laadinud, ei tohi Robert seda kasutada oma blogis, et Ivari kujutise kõrval Ivari kohta ise informatsiooni jagada. Ivar ei ole pildi facebooki laadimisel andnud nõusolekut pilti sellisel viisil kasutamiseks. Järelikult Robert rikkus Ivari isikuõigusi (õigust oma pildile).

Varalise kahju hüvitamise nõuded

Kuigi blogis kirjutatu kahjustas Ivari mainet, ei ole Robert rikkunud kellegi õigusi, sest kõik lehel kirjutatu oli tõene. Seega ei vastuta Robert Ivarile tekitatud kahju eest. Samuti ei suuda Ivar tõestada varalise kahju olemasolu või suurust (sest nii tulu saamine, kui konkursi võitmine olid asjaolud, mille saabumine oli ebaselge ja, mille toimumise tõenäolisust pole Ivar suutnud tõendada. Tõendina ei saa kasutada Ivari tutvust konkursi žürii seas.). Kuigi pildi blogis avaldamine oli õigusvastane ja rikkus Ivari õigusi, ei ole ükski kahju mille hüvitamist Ivar nõuab tekkinud pildi avaldamise tagajärjel. Seega ei pea Robert hüvitama Ivarile tekkinud varalist kahju.

Vabandamise nõue ja mittevahalise kahju hüvitamise nõue

Blogis kirjutatu eest Robert vabandama ei pea, sest esitas seal vaid tõeseid andmeid.

Kuigi pildi avaldamine oli ebaseaduslik ja rikkus Ivari isikuõigusi, ei tekkinud Ivarile sellest nähtavat kahju, samuti on Robert juba postituse maha võtnud ja pildi kasutamise lõpetanud.

Roberti ainus õigusvastane tegu seisneb pildi lubamatus avaldamises, seega ei pea Robert hüvitama Ivarile tekitatud mittevahalist kahju ega vabandama tema ees oma blogis.

9. klass

II koht

Olge hoiatatud!

Kätriin Pullerits, Mart Reiniku kool

Juhendaja Karolina Antons

Kohtus on arutlusel Ivari esitatud hagi Roberti vastu. Mõni aeg tagasi avastas Robert, et teda ja ta sõpra on interneti teel petnud Ivari nimeline poiss. Ivar oli ostnud Robertilt telefoni, aga jätnud 10 eurot tasumata ning müünud ta sõbrale arvuti, mida ta ei andnud üle. Robert otsustas kasutada surveabinõud ehmata teel. Ta postitas oma tervise- ja trenniteemalisse blogisse hoiatuse, milles tõi päevavalgele Ivari teod. Ivari sõnul rikkus Robert tema maine ja tekitas sellega talle nii moraalset kui ka materiaalist kahju. Ivar tegeleb õpilasfirmaga, mis müüb ingliskeelseid lauamänge. Ivar pöördus Roberti vastu kohtusse, et ta hüvitaks talle 200 eurot, mis jäi saamata lauamängude müügist ja 500 eurot, mis ta oleks saanud, kui ta oleks võitnud õpilasfirmade konkursi "Kasumlik", kus tal jäi osalemata Roberti mainekahjustuse tõttu.

Kelle poolel on siis ikkagi õigus? Arutlusele tulevad järgmised küsimused. Kas Robert rikkus Ivari õigusi? Milline osa on Ivari tegudel Roberti blogipostituses? Kas Roberti teod olid õigustatud? Kas Roberti postitus mõjutas Ivari äri? Kas Robert peaks korvama Ivarile kahju, mida too väidetavalt on tema tegude pärast kandnud? Kuidas oleks õige kujunenud olukord lahendada?

IVAR *versus* ROBERT ehk argumentide duell

Ivari advokaat: Eesti Vabariigi põhiseaduse §17 kohaselt ei tohi kellegi au ega head nime teotada. Robert rikkus seda sätet, sest oma blogipostitusega kahjustas ta põhjendamatult Ivari mainet.

Roberti advokaadi vastuargumendid: Au ja hea nime teotamise üks olulisi tunnuseid on tahtlik ning sihipärane soov kellegi mainet kahjustada. Robert ei kahjustanud teadlikult Ivari mainet ega näinud ette millist kahju tema postitus põhjustab. Tegemist ei olnud teadliku maine kahjustamisega, kuna Robert ei olnud teadlik Ivari õpilasfirmast ega tema soovist osaleda konkursil "Kasumlik". Tema põhieesmärk oli saada tagasi oma raha ja sõbra arvuti. Roberti blogipostitus on otseselt seotud Ivari tegudega. Nimelt, Ivar ei andunud Markole, Roberti sõbrale, üle arvutit, mille eest Marko oli maksnud ning pärast mitmeid Marko katseid Ivariga ühendust võtta, ei ilmutanud Ivar märkigi, et ta tahaks Markoga kohtuda. On võimalik tõestada sotsiaalvõrgustiku Facebooki sõnumite teel, et Ivar on lubanud arvuti müüa Markole ning pangaväljavõte tõendab, et Marko on maksnud arvuti eest. Samuti pettis Ivar ka Robertit ennast. Ivar oli ostnud Robertilt telefoni, kuid ta ei maksnud Robertile kogu kokkulepitud ostuhinda. Robert püüdis korduvalt Ivariga kontakti saada, aga too ei vastanud tema sõnumitele, mis on samuti tõestatav. Seega, Ivar on petnud kahte inimest ja tegelikult seeläbi ise oma mainet kahjustanud. Eesti Vabariigi põhiseadus §19 ütleb omakorda, et igaüks peab oma õiguste ja vabaduste kasutamisel ning kohustuste täitmisel austama ja arvestama teiste inimeste õiguste ja vabadustega ning järgima seadust. Võib öelda, et Ivar ei arvestanud Marko ja Robert õigustega. Ivar ei täitnud ka endale võetud kohustust anda üle arvuti ja maksta telefoni eest. Järelikult informatsioon, mida Robert postitas, oli

õige. Samuti oli Roberti blogipostitus korrektne ja viisakas, Robert ei valetanud ja tema postitatud tekst ei olnud lahmiv. Robert kirjutas seda, mida ta sai ka tõestada.

Ivari advokaat: Robert rikkus Ivari isikuõigusi, kuulutades ta avalikult petiseks ning lisades juurde tema pildi. Robert lisas pildi Ivarist alkoholipudelite taustal, mis näitas Ivarit veelgi halvemas valguses. Lisaks ei piirdunud ta ainult eesnimeliga, vaid lisas ka tema perekonnanime. Põhiseaduse §31 ütleb, et Eesti kodanikel on õigus tegelda ettevõtlusega ning koonduda tulundusühingutesse ja –liitudesse. Roberti blogipostituse näol on tegemist Ivari ettevõtlusvabaduse riivega. Robert rikkus Ivari väljavaated äris läbi lüüa ning tema lauamängumüük ei läinud enam hästi.

Roberti advokaadi vastuargumendid: Tegelikkuusele vastava fakti avaldamine, isegi kui see kahjustab isiku mainet, ei ole isikuõiguste rikkumine. Roberti postitus oli tõene, järelikult Robert ei rikkunud Ivari isikuõigusi. Rõhutan, et Robert võttis Ivari mainet kahjustava postituse maha kohe pärast seda, kui Ivar oli maksnud oma võla ja andnud Markole arvuti. See tegu näitab, et Roberti põhieesmärk ei olnud Ivari mainet kahjustada, vaid saada kätte arvuti ja raha ning hoiatada ka teisi inimesi Ivari õigusvastase käitumise eest. Foto, mille Robert Ivari kohta postitas, oli võetud avalikust ruumist, kuhu Ivar selle ise oli üles pannud ja mille oleks võinud sealt igauks leida. Seega on Ivar ise ennast alkoholipudelite taustal halvasti valguses näidanud. Iga klient, kes tema lauamängu oleks soovinud osta, oleks võinud Ivari tausta internetis uurida ja leida selle pildi. Ei ole võimalik tõestada, et Ivari lauamängumüük ei läinud hästi enam Roberti postituse pärast, sest tema blogi luges küll palju inimesi, aga näiteks Ivar ise ei sattunud ju sellele peale. Robert ei ole oma postitusega rikkunud Ivari õigust tegeleda ettevõtlusega.

Ivari advokaat: Robert oleks pidanud enne oma postituse tegemist Ivariga uuesti ühendust võtma ja temaga veel kord rääkima. Selle asemel otsustas ta postitada Ivari mainet kahjustava hoiatuse kohe pärast sõbralt kuulnud muret.

Roberti advokaadi vastuargumendid: Robert ei võtnud Ivariga veel kord ühendust, kuna ta oli kindel, et Ivari ei anna arvutit ega maksa võlga. Nii Marko kui ka Robert olid mitmeid kordi Ivariga ühendust otsinud, kuid oli selge, et Ivar ei ole huvitatud nendega suhtlemisest, kuna ta lõpuks isegi ei vastanud sõnumitele, et põhjendada oma teguviisi. Kuna kool oli varsti algamas ja Marko vajab arvutit, otsustas Robert, et on vaja kiiresti tegutseda. Roberti tahtis aidata oma nooremat sõpra ja hoiatada teisi inimesi.

Ivari advokaat: Roberti poolt korda saadetud mainekahjustuse pärast ei saanud Ivar osaleda õpilasfirmade võistlusel ja jäi ilma auhinnarahast ja Ameerika reisist. Roberti blogipostitust nägi umbes 400 inimest juba esimese nädala jooksul, mis näitab kui palju moraalset ja materiaalselt kahju Roberti postitus põhjustas. Samuti on kahjustatud nüüd ka Ivari õpilasfirma maine, kuna Ivar, keda nimetati petiseks, on selle omanik. Ivar on oma õpilasfirmasse panustanud väga palju aega ja raha. Põhiseaduse §25 ütleb, et igal inimesel on õigus talle ükskõik kelle poolt õigusvastaselt tekitatud moraalse ja materiaalse kahju hüvitamisele. Seda nüüd Ivar ka õigustatult nõuab.

Roberti advokaadi vastuargumendid: Ivar ei saa nõuda õpilasfirmade võistlusest mitte osa võtmise tõttu ilma jäädud auhinnaraha, sest keegi ei saa tegelikult tõestada, et ta oleks võitjaks osutunud. Robert ei tahtnud sihilikult Ivari õpilasfirmat kahjustada, vaid seista oma noorema sõbra eest. Robert isegi ei teadnud, et Ivar omab õpilasfirmat. Põhiseaduse §25 annab õiguse nõuda kahju hüvitamist juhul, kui see on põhjuslikus seoses teoga ja kui see tegu on õigusvastane. Kuna Roberti tegu oli õiguspärane ja ta ei olnud teadlik milliseid tagajärgi Ivari kohta käiva info avaldamine võib Ivarile tuua, siis ta ei ole kahju eest vastutav.

KOHTUNIKU OTSUS

Olles ära kuulnud mõlema osapoole seisukohad ning toetudes nii Ivari kui ka Roberti argumentidele otsustan Ivari hagi jätta rahuldamata. Robert ei kahjustanud Ivari mainet teadlikult, kuna ta ei näinud ette mida toob kaasa Ivari kohta käiva info avaldamine, seega puudub põhjuslik seos teo ja tagajärje vahel. Ivari enda teod ajendasid Robertit kõne all olevat postitust kirjutama. Kui Ivar oleks ausalt äri ajanud, ei oleks ta ka andnud põhjust Robertil seda postitust kirjutada. Roberti postitus oli tõene ning seega ei ole rikutud Ivari isikuõigusi.

Jätan rahuldamata Ivari rahalise nõude, kuna Robert ei tegutsenud õigusvastaselt hoiatades inimesi Ivari eest, sest nagu eespool mainitud, oli Roberti postitus tõene. Põhiseaduse §25 nõuab vaid õigusvastaselt tekitatud kahju hüvitamist, seega ei saa Ivar nõuda, et Robert hüvitaks talle kahju. Samuti ei saa kohus sundida Robertit vabandama Ivari ees avalikult, kuna puudub õigusvastane tegu.

Jätan mõlema poisi kohtukulud nende endi kanda, kuna seekord oli küll Roberti teguviis õigustatud, aga ei tohiks jääda muljet, et alati võib kasutusele võtta säärased meetodid, kuna piir seaduse piires käitumise ja seaduse rikkumise vahel on õhuke. Ma rõhutan, et õigust tuleb otsida kohtust, aga mõistan, et 10 euro ja kasutatud arvuti pärast ei olnud mõttekas kohtuteed ette võtta. Seejuures olgu tänane kohtulahendus mõlemale poisile õppetund, milleni võib viia pettus ja omakohus.

EPILOOG

Kohtuotsuse jõustumisest on möödunud paar päeva ning nii Ivar kui ka Robert on jõudnud kohtuotsuse üle järele mõelda.

Ivar on jõudnud otsusele, et ta tahab äri edasi tegeleda ka tulevikus, kuid ta on saanud vajaliku õppetunni, mida edaspidi teisiti teha. Ivar on aru saanud, et hea ärimees ajab äri ausalt. Ta on mõistnud, milleni võib viia inimeste petmine ja ta on pigem õnnelik, et sai selle õppetunni juba varases nooruses, kus mängus ei ole suured rahad ja kõike on võimalik veel parandada. Ivar mõistis, kui väike on tegelikult maailm ja kui kiiresti info liigub. Kunagi ei või teada, kes on kelle tuttav või sõber ning kellel on piisavalt südikust, et avalikustada teiste inimeste teod. Ivar otsustas, et edaspidi mõtleb ta oma otsused ise paremini läbi, mitte ei tee oma otsuseid kellegi teise õhutusel. Ta kirjutas Markole ja Robertile, vabandas, et ei olnud oma tehinguid korrektselt läbi viinud ja saatis neile kingituseks ühe oma õpilasfirma lauamängu.

Robert on saanud õppetunni, et tulevikus peab asju ajama ametlikult. Tehinguid tehes tundmatute inimestega tuleb vormistada vajalikud dokumendid ja fikseerida hind ning paika panna maksetähtajad. Ta sai aru, et alati tuleb enne läbi mõelda oma postituste tagajärjed ning vajadusel pidada nõu teiste inimestega. Samuti mõistis Robert, et igasuguste piltide üleslaadimine interneti ei ole mõistlik ja võib tulevikus ka talle ebameeldivusi kaasa tuua. Ta otsustas sellest õppetunnist rääkida ka oma sõpradele. Lisaks sellele, avastas Robert, et paragrahvide ja õiguspügalate maailm on põnev ning ta otsustas minna järgmisel aastal Tartu Ülikooli avatud uste päevadele, et uurida oma võimalusi õigus-teaduse õppimiseks. Ta oli tänulik, et Ivar temaga ühendust võttis ning lubas sõpradega lauamängu ette võtta esimesel võimalusel.

Kindel on see, et mõlemad poisid said aru, et oma tegude eest tuleb alati olla valmis vastutama.

9. klass

III koht

Kontimurdev klassiekskursioon

Alexander Rives, Tallinna 21. Kool

Juhendaja Tiina Pikamäe

PROKURATUURI SEISUKOHAD

Elamuskeskuse Jöelinna Vangilaager töötajaid süüdistatakse KarS § 121 järgi kehalises väärkohtlemises ja KarS § 123 järgi ohtu asetamises.

17-aastane kannatanu viibis elamuskeskuses Jöelinna Vangilaager klassiekskursioonil ning sai seal toimunud lavastusliku ülekuulamise käigus vigastada: keskuse töötajad väänasid kannatanu käsi, mille tulemusel tekkis viimasel käeluu murd. Toimunu annab aluse töötajate süüdistamiseks KarS § 121 järgi kehalises väärkohtlemises.

Väärkohtlemise järgselt kurtis alaealine kannatanu valu käe piirkonnas, kuid elamuskeskuse töötajad ei pööranud sellele vajalikku tähelepanu ning abi osutamise asemel eraldati kannatanu nn üksiknongi, kus ta pidi mitmeid tunde taluma piinavat valu, mis annab aluseks töötajate süüdistamises KarS § 123 järgi kannatanu elu ja tervise ohtu asetamises.

Elamuskeskuse töötajad ise on oma süüd eitanud, tuues põhjenduseks, et enne elamuskeskusesse sisenemist võeti kõigilt külastajatelt, sh kannatanult, allkiri, mis pidi kinnitama, et elamuskeskuse töötajad keskuses saadavate võimalike traumade ja kehavigastuste eest ei vastuta, vaid vastutus lasub külastajatel endil.

Prokuratuur ei näe kliendilt allkirja võtmises töötajate vastutust välistavat asjaolu. Prokuratuuri hinnangul on allkirjaga kinnitatud nõusolek, mis välistab elamuskeskuse töötajate vastutuse kehalise väärkohtlemise korral vastuolus põhiseaduse § 18 mõttega, mille kohaselt on inimväarikuse tagamine kohustuslik ning keelatud on kohtlemine väarikust alandaval moel. Prokuratuuri hinnangul ei saa pidada põhiseadusega kooskõlas olevaks olukorda, kus elamuskeskus võtab külastajatelt allkirja põhiseadusega ettenähtud õigustest loobumiseks.

Prokuratuur on seisukohal, et ettevõtte peab alaealistele teenuseid osutades järgima erilise hoolega turvalisust ning arvestama teadlikult, et alaealine ei suuda east tulenevalt ise kõiki ohte adekvaatselt hinnata ega ohuolukordadele asjakohaselt reageerida, mistõttu lasub sedalaadi olukordades vastutus alati täiskasvanutel. Olukord, kus alaealiselt võetakse allkiri, et vabaneda vastutusest talle tekitatavate kehavigastuste puhul, on äärmiselt küüniline.

Arvestades olukorda tervikuna- alaealisele kliendile elamuskeskuses tekitatud vigastust, talle piinava valu põhjustamist, abita jätmist ning elamuskeskuse töötajate soovimatust võtta juhtunu eest vastutust, teeb prokuratuur ettepaneku karistada elamuskeskuse Jöelinna Vangilaager töötajaid rahalise karistusega.

KAITSJA SEISUKOHAD:

Esitatud süüdistused on alusetud. Seda kinnitavad järgmised asjaolud:

1. Elamuskeskus Jöelinna Vangilaager pakub ajaloo huvilistele võimalust kogeda autentses ümbruses nõukogude vangilaagri igapäevaelu. Laagrisse tulek eeldab külastajalt valmisolekut eemalduda igapäevaelu mugavustest, sh valmidust magada kõval lavatsil, saada toiduks vaid leiba ja vett, taluda vangilaagri töötajateks kehastunud näitlejate verbaalset vägivalda jne. Tegu on ekstreemse meelelahutusega. On tõenäoline, et töötruu vanglaolustik ei sobi kõigile inimestele, eeskätt neile, kes vajavad oma terviseseisundist tulenevalt suuremat hoolt, kui nõukogude vangilaagri olustik seda võimaldab. Seetõttu peab elamuskeskus vajalikuks sarnaselt laialt levinud praktikale, mida rakendatakse ka näiteks benjihüpete, langevarjuhüpete, sukeldumise jm ekstreemse meelelahutuse puhul, võtta kõigilt teenuse kasutajatelt allkiri selle kohta, et võimalike tervisehäirete ja kehavigastuste eest, mis elamuskeskuses viibides ilmnedavad, vastutab isik ise. Seega ei ole teenuse alguses kliendilt võetav allkiri suunatud mitte kliendi vigastamisel tekkivast vastutusest kõrvale hoidmiseks, vaid vastupidi, allkirja võtmisega soovime panna klienti juba enne teenuse kasutamist adekvaatselt hindama oma tervist, sh vaimset tervist ja valmisolekut vangilaagri elu ebamugavusi kogeda. Kuna elamuskeskus külastajate tervist keskusesse sisenemisel ei kontrolli, soovitakse allkirja võtmisega välistada mh ka sellised olukorrad, kus keskusesse varjatud vigastusega saabunud külastajad saaksid võimaluse hiljem oma vigastuses keskuse töötajaid süüdistada.

2. Kuna kannatanu viibis elamuskeskuses koos õpetaja ning klassikaaslastega, eeldasid elamustöötajad, et tegu on tavapärase kooli korraldatud üritusega, mille toimumise üksikasjad on lapsevanematega kooskõlastatud. Samal põhjusel eeldati, et ka keskusesse sisenemisel antud allkiri väljendab lisaks õpilase soovile ka kooli ja lapsevanemate nõusolekut elamuskeskuses toimuva suhtes. Seega väideti nagu sooviks elamuskeskuse töötajad alaealiste teadmatust ära kasutada, sundides neid allkirjastama dokumente, mis välistavad elamuskeskuse töötajate vastutuse võimaliku kehavigastuse korral, on ebaadekvaatne ja pahatahtlik.

3. Keskuse töötajad kinnitavad, et kuigi vangilaagri olustikku püütakse näidata võimalikult realistlikuna, on siiski tegu lavastusega. Külastajatele loodud illusioon vanglaolustikust võib olla küll emotsionaalselt häiriv, kuid reaalsesse ohtu kliente töötajate poolt ei asetata. Samuti võimaldatakse külastajatel soovi korral koheselt vanglast lahkuda, kui selleks selgesõnaliselt soovi avaldatakse.

4. Eelkirjeldatud viisil osutati teenust ka 17-aastasele kannatanule, kes osales elamuskeskuses koos ajalooõpetaja ning klassikaaslastega. Sarnaselt teiste klientidega, pakuti ka kannatanule toiduks vett ja leiba, puhkamiseks kõva magamisaset ning ta pidi taluma vastavalt stsenaariumile „kaasvangide“ ja „vangivalvurite“ verbaalset vägivalda ja sõimu.

5. Teadmata põhjustel muutus kannatanu ootamatult agressiivseks ning asus keskuse töötajat ründama. Lavastatud ülekuulamise ajal vabastas nooruk oma sümboolset kinni seotud käed ning lõi „ülekuulajat“ laualambiga näo piirkonda, tekitades viimasele tõsise näovigastuse.

6. Kannatanu poolt töötajale tekitatud haavast voolas palju verd, elamuskeskuse töötajad olid šokis ning asusid hädakaitsele. Kuna töötajat rünnanud poiss võis oma agressiivsusega kujutada ohtu ka keskuse külastajatele, otsustati poiss turvalisuse huvides kinni võtta ja isoleerida. Kaks „miilitsat“ etendanud töötajat peatasid jooksva poisi ta käsi selja taha väänates.

7. Poiss eraldati vahejuhtumi järel üksikkambrisse, et keskenduda vigastatud töötaja abistamisele, kelle näohaav vajab õmblemist.

8. Üksikkongi eraldamise hetkel töötajad kannatanul visuaalse vaatluse teel kehavigastusi ei tuvastanud.

9. Üksikkambris viibimise ajal jälgiti poissi elamuskeskuse töötajate poolt. Kannatanu kurtis „vangivalvuriks“ kehastunud töötajatele valu käe piirkonnas. Lisaks kurtis ta korduvalt ka kehva toidu, kõva magamisaseme ja üldse kõige üle ning seda juba elamuskeskuses viibimise esimestest hetkedest. Kuna samamoodi teevad tavaliselt ka teised „vangilaagri“ kliendid, on seesugune käitumine „vangilaagri“ töötajate jaoks tavapärase osa etendatavast laagri elust, mistõttu ei pöörata sedalaadi kaebustele üleäärast tähelepanu.

10. Vahejuhtumile vaatamata ei avaldanud poiss selgesõnalist soovi mängust lahkumiseks ega palunud kutsuda endale arstiabi.

11. Hommikul, kui töötajad kliendi vigastuse avastasid, osutati talle kohese vajalikkude abi.

12. Kokkuvõtteks leiame, et põhjendamatu on süüdistada elamuskeskuse töötajaid kannatanule kehavigastuse tekitamises. Kui poiss ei oleks ise elamuskeskuse töötajaid rünnanud, oleks puudunud töötajatel vajadus rakendada hädakaitset. Isegi juhul, kui kannatanu käsi elamuskeskuse töötajate poolt rakendatud hädakaitse käigus viga sai, ei olnud tegu kannatanu tahtliku vigastamisega, vaid õnnetusega. Kuna kannatanu ei avaldanud peale vigastuse tekkimist kordagi selgesõnalist soovi lahkuda, oli töötajatel õigus eeldada, et ta on elamuskeskuses toimuvaga nõus, lisaks osutasid elamuskeskuse töötajad kannatanule abi kohe, kui tema vigastus tuvastati, seega ei ole alust süüdistada elamuskeskuse töötajaid ka kliendi elu ja tervise ohtu asetamises ega abita jätmises.

13. Asjaolu, et elamuskeskuses Jöelinna Vangilaager ei sea keskust külastavate inimeste elu ja tervist ohtu ega põhjusta vigastusi ka kinnitab see, et taoline juhtum on keskuse töös esmakordne, keskus on külastajate seas populaarne ning valdav enamus klientidest lahkub rahulolevana.

14. Elamuskeskuse Jöelinna Vangilaager töötajad ennast kannatanule tahtlikus kehavigastuse tekitamises ja kannatanu abita jätmises süüdi ei tunnista ja paluvad kohtul ennast õigeks mõista.

KOHUS:

Otsustas: Mõista süüdistatavad õigeks.

Kohtu põhjendused:

1. Kohus tuvastas, et 17-aastaselt kannatanul tekkis elamuskeskuses Jöelinna Vangilaager viibides kehavigastus - käeluu murd.

2. Kohus mõõnab, et teenuse sisu ehk vangilaagri olustiku realistlik etendamine koos verbaalse vägivallaga võib olla osalejatele vaimselt häiriv. Kohus tuvastas, et kannatanu, olles häiritud verbaalsest vägivallast, lõpetas olukorra füüsilise rünnakuga, lüües lambiga vangilaagri töötajat, põhjustas oma tegevusega töötajale kehavigastuse näo piirkonnas.

3. Kohus leiab, et 17-aastane nooruk pidi mõistma vangilaagris toimuva olemust: tegu oli poolte kokkuleppel toimuva ajaloosündmuse lavastamisega etteantud teemal, milles osalejad täidavad kindlaid rolle. Nende rollide kogemiseks elamuskeskust külastataksegi. Antud olukorras puudus reaalne oht kannatanu elule ja tervisele ning sellest tulenevalt puudus kannatanul vajadus ka end füüsiliselt elamuskeskuse töötajate eest kaitsta. Isegi siis, kui kannatanu sattus elamuskeskuses segadusse ja arvas

end olevat ohustatud, ületas nooruk elamuskeskuse töötajat füüsiliselt rünnates hädakaitse piire.

4. Kohus peab töötajate poolset füüsilise jõu rakendamist kliendi ootamatu vägivaldaga peatamiseks põhjendatuks, samuti töötajate tegevust kliendi kinnivõtmisel ja tema isoleerimist teiste külastajate turvalisuse tagamise eesmärgil.

5. Kohus tuvastas, et kuigi kannatanu kurtis töötajate hädakaitsega kaasnenud rüseluse järgselt valu käes, ei olnud tema vigastused visuaalse vaatluse kaudu märgatavad.

6. Leidis kinnitamist, et kannatanu ei avaldanud enne ega peale käevigastuse tekkimist selgesõnalist soovi keskusest lahkumiseks ega palunud kutsuda endale arstiabi.

7. Kohus tuvastas, et keskuse töötajad andsid kannatanule abi kohe, kui vigastust märgati.

8. Kohus tegi kindlaks, et elamuskeskuse töötajate poolse hädakaitse käigus toimunud kannatanu käe vigastamise puhul ei olnud tegu tahtliku vigastamisega, vaid õnnetusega.

9. Kohus ei tuvastanud elamuskeskuse Jõelinna Vangilaager töötajate poolset süütegu Karistusseadustiku § 121 ja §123 alusel ning mõistab süüdistatavad õigeks.

Kontimurdev klassiekskursioon

Marta Tallinn, Rocca Al Mare Kool

Juhendaja Toivo Lind

JUHTUMI KIRJELDUS

17-aastane Marti osales klassiekskursioonil Jöelinna Vangilaagri elamuskeskusesse, kus pakuti võimalust kogeda nõukogude okupatsioonirežiimi vanglaelu. Ekskursioonil osalemiseks pidid õpilased allkirjastama dokumendi, milles kinnitasid, et Vangilaagris traumeeriva kogemuse või kehavigastuste saamise eest Vangilaagri elamuskeskus ega selle töötajad ei vastuta. Vangilaagrisse jõudes korraldati ülekuulamised, kus õpilastel kästi alla kirjutada ülestunnistusele, neid söömata jätmise ning keevitustrafost elektri andmisega ähvardades. Marti lõi laualambiga ülekuulajale vastu pead, tekitades raskeid vigastusi. Selle peale viskasid kaks miilitsat ta ööseks üksikkambrisse ning rüseluse käigus murdus Marti käeluu. Vaatamata tema kurtmisele ei pööranud töötajad enne järgmist hommikut sellele tähelepanu.

1. PROKURATUURI SEISUKOHAD

I süüdistatav: Prokuratuur süüdistab ülekuulaja rolli täitvat Vangilaagri töötajat (edaspidi “ülekuulaja”) KarS § 120 alusel tervisekahjustuse tekitamisega ähvardamises, kui on olnud alust karta ähvarduse täideviimist. Vangilaagri programmi kuuluvatel ülekuulamistel esitas ta õpilastele mitmeid ähvardusi. Nende eesmärgiks oli eeldatavasti muuta Vangilaagrist saadud kogemust realistlikumaks. Samas tegi ülekuulaja pidevalt viiteid keevitustrafole ning särtsutas kokku selle elektroode. Selline käitumine tekitas õpilastes hirmu ähvarduse täideviimise ees.

Marti kahjustas laualambiga ülekuulaja tervist, tekitades sellega talle sügavaid näohaavu. See rikkus küll ülekuulaja õigust kehalisele puutumatusse, kuid tegu pandi toime afektiseisundis. Sellele toob kinnitust 1971. aastal läbi viidud Stanfordini vanglaeksperiment, mis leidis, et vangi või vangivalvuri rollis olemine mõjutab inimese käitumist väga lühikese aja möödudes. See tähendab, et Marti ei saa oma teo eest vastutada.

II süüdistatav: Miilitsate rolli täitvaid Vangilaagri töötajaid (edaspidi “miilitsad”) süüdistatakse PS § 10 lg 3.1.1 alusel kehalise puutumatus rikkumises, KarS § 121 alusel kehalises väärkohtlemises ning KarS § 123 alusel teise inimese ohtu asetamises. PS § 10 lg 3.1.1 järgi on inimväarikuse üheks elemendiks kehaline puutumatus. Seda õigust miilitsad ei austanud, kui nad Marti jalust maha rebisid ja rüseluse käigus tema käeluu murdumise põhjustasid. Tegus võis olla motiveeritud hädakaitsest, kuid miilitsad rakendasid selleks liigset jõudu. KarS § 28 järgi ületas tegu seega hädakaitse piiri. Miilitsaid süüdistatakse KarS § 121 alusel teise inimese tervise kahjustamises ning kehalises väärkohtlemises, millega on tekitatud vähemalt neli nädalat kestev tervisekahjustus.

Miilitsad asetasid peale rüselust Marti üksikkambrisse ning ei teinud välja, kui ta valu kurtis. Selles

olukorras on olulised kaks osa. Esiteks, PS § 28 järgi on igapäevane õigus tervise kaitsele. Marti kaebuste ignoreerimine kahjustas tema tervist. Kuna tema kätt ei kontrollitud enne järgmist hommikut, oleks Marti vigastus võinud olla ka palju tõsisem. KarS § 123 järgi on teise inimese tervist raskelt kahjustada võivasse olukorda asetamine ja jätmise seadusega karistatav. Selles olukorras puudus viis töötajatele tõelisest ohust märku anda, mis oleks võinud viia tõsiste tagajärgedeni.

Teiseks on mitmed uuringud (kõige märkimisväärselt Wisconsin Ülikoolis ja McGilli Ülikoolis 1950-ndatel) näidanud, et üksikvangistus on inimese vaimsele tervisele äärmiselt kahjulik, eriti lastele ja noortele. Vaimuhaigustega inimeste eraldatud kongides hoidmine võib nende seisundit oluliselt halvendada. Miilitsatel ei olnud võimalust teada, milline on Marti vaimne seisund ja oleksid seega ettevaatuse nimel pidanud võimalikult palju hoiduma potentsiaalselt traumaatilise mõjuga tegudest.

III süüdistatav: Klassijuhatajat süüdistatakse LasteKS § 6 alusel ennetatavate lapse heaolu ja arengut ohustavate riskide eiramises. Kuigi oli teada, et Vangilaagri olud võivad osalejatele tekitada füüsilisi ja vaimseid kahjustusi, otsustas õpetaja seda siiski alaealistega külastada. Marti vanemad ei olnud nõus teismelisele reisi jaoks raha andma, kuid klassijuhataja ei arvestanud sellega ning lubas Martil siiski reisist osa võtta.

2. KAITSJA SEISUKOHAD

I süüdistatav: Ülekuulaja tööks on muuta vanglaelamus võimalikult realistlikuks. Seega on klientide ähvardamine tema tööga kaasnev vältimatu tegevus. Keevitustrafo

ülekuulamisruumi toomise eesmärk oli elamuse usutavamaks muutmise. Kuigi õpilastel võis tekkida sellega seoses hirm, ei olnud ülekuulajal kordagi kavatsust ähvardusi täide viia.

Marti ise aga tekitas ülekuulajale laualambiga sügava näohaava. Elamuskeskuse töötajad ei pea kandma riski, et neile kallale tungitakse, sest PS § 10 lg 3.1.1 järgi on kehaline puutumatus igapäevase õiguse. Seega rikkus Marti ülekuulaja õigusi ning peab selle eest vastutama.

II süüdistatav: Miilitsaid ei saa süüdistada PS § 10 lg 3.1.1 alusel kehalise puutumatus rikkumises ja KarS § 121 alusel kehalises väärkohtlemises, sest Marti maha väänamine oli tingitud hädakaitsest. Marti tungis kallale ülekuulajale ning miilitsad püüdsid vaid kindlustada Marti ohutust. KarS § 28 järgi ei ole tegu õigusvastane, kui isik tõrjub vahetat või vahetult eesseisvat õigusvastast rünnet enda või teise isiku õigushüvedele, kahjustades seejuures ründaja õigushüvesid.

Üksikkambrisse asetamine aitas ära hoida seda, et Marti teisi või iseend vigastaks. VangS § 69 järgi võib täiendavaid julgeolekuabinõusid, sealhulgas eraldi lukustatud kambrisse paigutamist kohaldada kinnipeetavale, kes on ohtlik teistele isikutele. Seega ei saa seda tegu pidada ebaseaduslikuks.

Ka Marti kaebuste mitte kuulda võtmise eest ei saa miilitsad vastutada. Valvurid ei märganud, et poisi käeluu rüseluse käigus oli murdunud ning Marti oli oma käitumisega juba näidanud, et on valmis rakendama äärmuslikke abinõusid põgenemiseks. Selle tõttu paistis ka valu üle kurtmine välja kui üks selline abinõu.

Marti oli enne elamuskeskusesse tulemist olnud kohustatud kirjutama alla lepingule, milles kinnitas, et saab aru, et talle võib Vangilaagris toimuv traumeerivalt mõjuda, et ta võib kehavigastusi saada ning et selle eest Vangilaagri elamuskeskus ega selle töötajad ei vastuta. Selle dokumendi kohaselt ei saa miilitsad tekitatud kehavigastuste eest vastutada.

III süüdistatav: Klassijuhataja lähtus otsuse tegemisel laste huvidest. LasteKS § 21 järgi tuleb selleks

“selgitada välja [...] informatsioon, mis on vajalik, et hinnata otsuse mõju lapse õigustele ja heolule” ning “võtta lähtuvalt lapse vanusest ja arengutasemest tema arvamus arvesse.” Tänu Vangilaagri populaarsusele ei osanud õpetaja ennetada, et külastusel võib ette tulla tõsisid probleeme. Samuti lähtus ta Marti soovist kaasa tulla ning uskumusest, et kogemus on õpilaste akadeemilise arengu seisukohalt kasulik. Klassijuhatajal ei olnud autoriteeti keelata Martil ekskursioonil osalemast, sest vanemad ei olnud seda teinud.

KOHTU OTSUS

I süüdistatav: Kohus leiab, et klientide ähvardamine oli ülekuulaja töö vältimatu osa. Sellegipoolest oli keevitustrafa ülekuulamisruumi toomine ebavajalik. Ülekuulaja oleks pidanud ka arvestama sellega, et kliendid olid alaealised ning olema eriti hoolikas, et neile võimalikult vähe kannatust tekitada. Kohus nõustub prokuratuuriga, et ülekuulajale näohaava tekitamise ajal ei olnud Marti piisavalt adekvaatses seisundis, et oma teo eest vastutada. Seega leiab kohus, et Marti ei ole PS § 10 lg 3.1.1 järgi süüdi kehalise puutumatuse rikkumises. Ülekuulajale määrab kohus karistuseks hoiatuse.

II süüdistatav: Kohus leiab, et miilitsad on PS § 10 lg 3.1.1 järgi süüdi kehalise puutumatuse rikkumises. KarS § 28 järgi isik ületab hädakaitse piiri, kui ta kavatselt või otsese tahtlusega teostab hädakaitset vahenditega, mis ilmselt ei vasta ründe ohtlikkusele, samuti kui ta ründajale kavatselt või otsese tahtlusega ilmselt liigset kahju tekitab. Miilitsad kasutasid Marti vastu liigset jõudu ning tekitasid tervisekahjustuse, mis kestis vähemalt neli nädalat.

Kohus nõustub, et Marti üksikkambrisse asetamine oli PS § 28 järgi ebaseaduslik. Miilitsad ei teadnud Marti vaimset seisundit ning ei oleks tohtinud teda sellisesse alandavasse olukorda seada. Kohus leiab, et VangS § 69 ei ole selles kontekstis relevantne, sest tegemist ei ole vanglaga, vaid elamuskeskusega. Kohus arvab veel, et Marti kaebuste eiramine loeb tema tervise otsese kahjustamisena. Valvurite teadmatumus ning ettevaatamatus ei vabasta neid vastutusest, sest Marti kasutas kõiki talle antud vahendeid oma vigastuse teatavaks tegemiseks. Lõpuks leiab kohus, et sõlmitud leping ei vabasta miilitsaid vastutusest, sest allakirjutanu on alaealine ja dokument on seetõttu kehtetu.

Kohus määrab miilitsatele KarS § 121 alusel kehalise väärkohtlemise eest ning KarS § 123 alusel Marti ohtu asetamise eest kolmeaastase vangistuse ning 600-eurose rahaträhvi.

III süüdistatav: Kohus leiab, et klassijuhataja ei ole Lasteks § 6 järgi süüdi tahtlikult ennetatavate lapse heaolu ja arengut ohustavate riskide eiramises. Vangilaagril oli hea maine ning keeruline oli ennetada töötajate käitumist. Selle eest langeb õiguslik vastutus Vangilaagritele ja sellele töötajale, kes Marti õigusi rikkusid. Marti vanemad ei olnud lapsel keelanud ekskursioonil osalemist, seega ei saanud seda teha ka klassijuhataja.

10. klass

II koht

Kontimurdev klassiekskursioon

Tuule Laansoo, Tamsalu Gümnaasium

Juhendaja Maie Nõmmik

SISSEJUHATUS:

Kevadise ekskursiooni raames otsustavad kümnenda klassi õpilased külastada Jõelinnas asuvat elamuskeskust Vangilaager. Klassijuhataja broneerib klassile kahepäevase Vangilaagri hüperpaketi. Ajaloõpetajast klassijuhataja loodab tutvustada kümnendikele nõukogude aja õudusi, kuid ekskursioonist saab hoopis 17-aastasele Martile õudus, kui ta naaseb koju kipsis käega. Marti isa esitab avalduse prokuratuurile.

TUNNISTAJA MARTI:

Austatud kohus! Kui otsustasime külastada elamuskeskust Vangilaager, siis teadsime, et see koht on populaarne turismiobjekt. Klassijuhataja muidugi lootis, et see on hea võimalus omal nahal nõukogudeaegset elu kogeda. Ekskursiooni eel kirjutasin alla dokumendile, mis kinnitas, et saan aru, et Vangilaagris toimuv võib mulle traumeerivalt mõjuda või kehavigastusi tekitada. Ütlen ausalt, et seda dokumenti allkirjastades ei kujutanud ma ette, et seal võib minuga midagi nii tõsist juhtuda.

Elamuskeskuses Vangilaager oli kord täpselt nagu staliniaegsetes KGB vangikongides. See maailm, kust olin tulnud, tundus ebareaalne. Tõeline maailm oli vangla. Ülekuulamised, mõnitamine vangivalvurite poolt, vangide alandamine, ülestunnistuste väljapressimine piinamise ähvardusel ei olnud enam simulatsioon, see oli tegelikkus. Elasin niivõrd oma osasse sisse, et ülekuulamisel, kus mind piniti ja piinamisega ähvardati, suutsin oma elu eest võideldes käed nõõridest vabastada ja lõin ülekuulajale lambiga näkku – olin ju noorkotkaste organisatsioonis olles õppinud end kaitsma. Ülekuulajale tulid appi kaks miilitsat. Rüseluse käigus vigastati minu kätt. Abi sain alles järgmisel hommikul, kuigi kaebasin valu üle.

MARTI ISA SELGITUSED:

Kui Marti jõudis vigastatuna koju, oli ehmatuse suur. Marti rääkis dokumendist, mille allkirjastas. Arvan, et see on absurdne. Kuidas on võimalik, et elamuskeskuse töötajad ei vastuta juhtunu eest? Isegi kui nad on kehavigastuste tekitamises süüdi, siis vastutus ei kuulu neile? See ei ole loogiline. Selle paberi alusel oleks nende vabastamine süüst ebaõiglane. Oma poja käitumist ei kiida ma heaks, kuid mõistan teda. Igaüks käitub kriisiolukorras erinevalt. Teised õpilased suutsid ähvardused alandlikult ära kannatada, aga Marti mitte. Marti kaotas ähvarduste tõttu enesevalitsuse ja kaitses end. Kui isegi täiskasvanud ei suuda end talitseda, siis mida me noorukitelt ootame? Nende jaoks on see veel raskem. Selles olukorras ei suutnud täiskasvanud adekvaatselt reageerida, kuigi oleksid pidanud olema õppinud elamuskeskuses ettetulevate kriisisituatsioonidega toime tulema, vaid tungisid alaealisele lausa kahekesi kallale. Alaealise mahaväänamise asemel oleks võinud juhtunu rahulikumalt lahendada. Miks te seda ei teinud? Ka 10. klassi klassijuhataja oleks pidanud täpsemalt uurima, mis selles elamuskeskuses toimub.

PROKURÖRI SÜÜDISTUSKÕNE:

Süüdistan elamuskeskuse Vangilaager kolme töötajat: ülekuulajat ning kahte miilitsat tervisekahjustuse tahtlikus tekitamises Martile.

Kehalise puutumatus austus ja kaitse on inimväärikuse osa. Eesti Vabariigi põhiseaduse §18 lõige 1 järgi ei tohi kedagi piinata, julmalt või väarikust alandavalt kohelda. See on ühtlasi üks kõige olulisemaid inimõigusi. Elamuskeskuses Vangilaager oli loodud nii autentne nõukogudeaegse vangla õhus tik, et juba esimesel päeval unustasid ekskursioonile tulnud noored, et see on mäng ja tundsid end tegelike vangidena. Järelikult nende mõnitamine, vaimne ja füüsiline alandamine (näiteks seoti nad ülekuulamisele tooli külge, visati vett näkku, ähvardati) tundusid noortele reaalse piinamise ja väarikuse alandamisena.

Kuritegu on toime pandud tahtlikult, kuna selle toime pannud isikud nägid ette oma tegevuse kahjulikke tagajärgi. Oli ju dokumendis, millele noored alla kirjutasid, öeldud, et Vangilaagrisse tulnud inimesed võivad saada ka kehavigastusi. Vangilaagri töötajaid saab karistusseadustiku § 123 alusel süüdistada ka Marti eluohtlikku või tema tervist raskelt kahjustada võivasse olukorda asetamise ja jätmise eest. Kui Marti oli pärast ülekuulamist vangikambrisse heidetud, siis kaebas ta korduvalt valu üle, aga abi sai alles järgmisel päeval.

VANGILAAGRI TÖÖTAJA TUNNISTUS:

Austatud kohus! Mina olen üks kolmest elamuskeskuse töötajast, kes antud intsidendis osales. Elamuskeskusesse tulek oli kümnendike ja nende klassijuhataja enda otsus. Andsime neile allkirjastamiseks dokumendi, mis informeeris neid võimalikest tagajärgedest. Dokumendi allkirjastasid kõik õpilased. See andis meile märku, et õpilased on toimuvast teadlikud. Sellest, et kogu asi on vaid simulatsioon, peaksid kõik elamuskeskuse külastajad juba varem teadlikud olema. Meie ülesandeks elamuskeskuse töötajatena on luua külastajatele võimalikult tõetruu pilt sellest, milline oli nõukogude okupatsioonirežiimi ajal vanglaelu. Ülekuulamisele rakendasime tõesti erinevaid meetodeid nagu valguse näkkulaskmine, ähvardamine, keevitusagregaadi elektrodide särtsutamine. See on hirmus, eriti noortele, aga nii oli ka nõukogude ajal ja sellega nõustusid õpilased siia tulles. Me ei teinud Marti ülekuulamisele erandit ja kohtlesime teda nagu kõiki teisi. Marti reaktsioon oli aga teistest erinev. Tal õnnestus oma käed vabastada ja ühte meie töötajatest laual olnud lambiga lüüa, põhjustades antud isikule näohaava, mida tuli õmmelda st raske kehavigastuse. Me ei näinud muud lahendust kui nooruki mahasurumine ja kinnisidumine. Seejärel viidi Marti üksikkambrisse, et ta saaks rahuneda. Käeluu murdamine oli vaid enesekaitsega kaasnenud õnnetu juhus, mille pärast meil tõesti kahju on. Tagantjärele mõeldes ei näe me oma käitumises viga. Vältisime nooruki edasisi tegusid - ta oleks võinud veel kellelegi viga teha. Me ei kavatsenud Martile füüsiliselt haiget teha, nooruk ise põhjustas selle olukorra oma ettearvamatu käitumisega.

ADVOKAADI KAITSEKÕNE:

Kehavigastuse tekitamine Martile ei olnud tahtlik. Tegemist oli vangivalvuritepoolse hädakaitsega, sest Marti ründas ülekuulajat ning samas viibinud kaks miilitsat tulid oma kaaslasel appi. Hädakaitsega on tegemist niivõrd, kui võrd isikut ajendab soov kaitsta ennast või kaaskodanikku. Marti põhjustas ülekuulajale kehavigastuse, kuigi tahtmatult. Kuna nooruk oli füüsiliselt hästi arenenud, tugev, siis hädakaitse piire ei ületatud. Lisaks kinnitasid kõik ekskursioonile tulnud oma allkirjaga, et nad on teadlikud, et Vangilaagris toimuv võib neile traumeerivalt mõjuda ja töötajad selle eest ei vastuta. Vangilaagri töötajad täitsid oma töökohustusi.

KOHTUNIKU OTSUS:

Ühest küljest on õige, et tegu võib mõlemal juhul olla hädakaitsega. Marti puhul oli see alandava kohtlemise tagajärg (ta ei tajunud ähvardusi enam mänguna, vaid reaalsena), elamuskeskuse töötajate puhul aga oli see enesekaitse ootamatu rünnaku tõttu. Hädakaitseks nimetan ma siinkohal kaitsjat enast või teisi isikuid ohustava õigusvastase ründe tõrjumist. Hädakaitset saab liigitada ennakkaitseks ja hilinenud kaitseks. Siin tulebki välja Marti ja elamuskeskuse töötajate hädakaitse erinevus. Marti kasutas ennakkaitset ehk astus kaitsele enne tegelikku rünnakut, sest ta aimas seda ette. Kuigi tema aimdus ei pruukinud paika pidada, oli tal siiski õigus end kaitsta, sest ta tundis end realselt ohustatult. Elamuskeskuse töötajate hädakaitse liigitaks ma hilinenud kaitse alla. Hilinenud kaitseks nimetatakse rünnaku põhjustaja tõrjumist pärast rünnakut. Rünnakule vastata tuleks aga samade vahenditega, muidu muutub rünnak ühe poole jaoks ebavõrdseks ja seda ei saa enam hädakaitse alla liigitada. Piirid ületati sel hetkel, kui üheleainsale alaealisele tungis kallale kaks täiskasvanut.

Kümnendike poolt allkirjastatud dokument oli õigustühine. Kehalisest puutumatuses loobuda saab üksnes erandjuhtudel, näiteks kui patsient annab arstile nõusoleku operatsiooni tegemiseks. Õigusvastasuse välistab kannatanu nõusolek, kuid see nõusolek ei tohi olla antud sotsiaalselt kahjulike tagajärgede saavutamiseks, nõusolek peab olema vabatahtlik ja peab olema antud teovõimelise isiku poolt. Tsiiviilseadustiku üldosa seadus sätestab, et 17-aastane isik on veel alaealine ja tal on piiratud teovõime. Temalt ei oleks tohtinud nõuda allkirja dokumendile, millega ta annab nõusoleku kehalise puutumatuses äravõtmiseks. Elamuskeskuse poolt on naiivne arvata, et selline dokument vabastab nende töötajad täielikult süüst.

Põhiseaduse §18 sisaldab muuhulgas mõtet, et piinamine ja ka inimkatsed on keelatud. Vangilaagris toimunud võib tõlgendada kui vangide piinamist, alandamist ja nendega sooritatud inimkatseid. Elamuskeskuse Vangilaager omanikud ja töötajad on teadlikud, et sarnased intsidendid võivad aset leida. Kuna tegemist on ikkagi õigusriigis oleva meelelahutusasutusega, siis peaks töötajad olema valmis ekskursantidele reaalselt psüühilise ja kehalise kahju tekitamist ennetama. Tuleks osata eksperiment inimestega õigel ajal lõpetada. Elamuskeskus Vangilaager meenutab Stanfordini vanglaeksperimenti, mis korraldati uurimaks psühholoogilisi efekte, mida põhjustab kas vangivalvuri või vangi rolli omandamine. Eksperiment viidi läbi ajavahemikul 14.–20. august 1971. Osavõtjad kohanesid rollidega üle ootuste kiiresti. Eksperiment katkestati, kuna muutus osavõtjate elule, tervisele, psüühikale ohtlikuks.¹

Eelnevaid kaalutlusi arvestades määratakse Vangilaagri töötajatele rahaline trahv, samuti peavad nad tasuma Marti ravikulud. Elamuskeskuse Vangilaager omanikud peaksid oma firma tegevuse viima vastavusse Eestis kui õigusriigis kehtivate seadustega.

¹ Vikipeedia. Stanfordini vanglaeksperiment. https://et.wikipedia.org/wiki/Stanfordini_vanglaeksperiment (4.11.2016)

Annad sõrme ...

Henrik Narusberg, Hugo Treffneri Gümnaasium

Kohus: „Tänane arutletav teema on hagi 9. klassi õpilase Sebastiani vanematelt kooli vastu. Nimelt süüdistavad vanemad kooli oma lapse ebaseaduslikus eemaldamises õpilaste nimekirjast, aga ka õpetaja Ain Ausmeelt, kes oli pannud üles väidetavalt illegaalse kaamera esemete kadumiste selgitamiseks ning omandanud jõuga poisi telefoni. Esmalt saab sõna kooli esindaja.“

Kooli esindaja: „Aitäh! Lugupeetud kohus, minu seisukoht on, et Sebastian pani toime kuriteo. Kanepi käitlemine ja tarvitamine on ebaseaduslik vastavalt narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse § 3 sätestatule. Samuti on see ka kooli enda kodukorra järgi keelatud. Lisaks ei ole antud kuritegu aegunud, sest karistusseadustiku § 4 lõike 2 alusel on narkootikumide käitlemine teise astme kuritegu, mille aegumisaeg on 5 aastat sellesama seadustiku § 83 järgi. See, et Sebastian ei ole väidetavalt viimased 2 aastat kanepit tarvitanud, ei pruugi veel tähendada, et ta on sellest lõplikult lahti saanud. Kas Teie kujutaksite ette olukorda, kus koolilaps oleks enne õppepäeva jätnud maha kanepi suitsetamise? Kanepist loobumise mõju on uuritud ning on leitud, et selle tõttu muutuvad inimesed agressiivsemaks. Tema käitumine võib seetõttu olla ettearvamatu. Teada on fakt, et Sebastian on peresiselselt puutunud kokku vägivallaga. Kuna direktori kohustuste hulka kuulub ka kõigi jaoks turvalise õppekeskkonna loomine, ei saanudki ta muud otsust vastu võtta. Lisaks sellele on väär ka Sebastiani vanemate hagi toodud väide, nagu oleks härra Ain Ausmeele tõendite omandamisviis olnud vale. Härra Ain Ausmeel sai kakluse filmimisest teada tänu salakaamerale, mille ta oli üles pannud tuginedes Võlaõigusseaduse § 1046 lõikele 2. Nähes, et Sebastian oli kaklust filminud, oli õpetajal võimalik teada saada õige sündmuste asetleidmisjärjekord. Et aga Sebastian keeldus enda telefonis oleva salvestise näitamisest, tekkis õpetajal põhjendatud kahtlus, et Sebastian võib midagi kaklusega seoses varjata. Seetõttu võttis õpetaja vastu otsuse omandada lapse telefon, et juhtunust täpsemalt teada saada. Nähes, et see on biomeetrilise sõrmelugejaga kaitstud, ei jäänud härra Ausmeelel muud üle, kui kasutada Sebastiani sõrme. Seaduslikult õigustab seda olukorda Võlaõigusseaduse § 1046 lõige 2, aga ka Põhiseaduse (edaspidi PS) § 32, milles on selgelt kirjas, et antud seadusele võib olla erandjuhte, kus tema rikkumine on põhjendatud. Sellepärast olen seisukohal, et direktori otsus on põhjendatult vastu võetud ning see tuleks kehtima jätta.“

Kohus: „Täna, nüüd on sõna Sebastiani vanemate esindajal.“

Vanemate esindaja: „Aitäh! Austatud kohus, minu arvates ei ole põhjendatud Sebastiani koolist väljaarvamine. Esiteks on antud film tehtud ajal, millal ta oli probleemne laps. Täpsemalt oli tal kodus ja koolis raskused. Nüüd on Sebastian need seljatanud, mida näitavad ka tema õpitulemused. Sellepärast on väga vastutustundetu, et teda koolist välja heideti, sest see muudab tema püüdlused olla korralik ja seaduskuulelik õpilane kasutuks, mis omakorda võib viia Sebastiani olukorrani, kus ta pöördub kanepi või isegi mõne kangema narkootikumi tarvitamiseni. Minu küsimus on, kas me tahaksime, et Sebastian hakkaks jälle tarvitama narkootikume. Direktor ja juhtkond peaksid vaatama seda probleemi laiemalt. Kõigele sellele vaatamata on see otsus rikkunud PS § 37, mis annab igale lapsele õiguse haridusele ning sellest tuletatud Põhikooli- ja Gümnaasiumiseaduse (edaspidi PGS) § 28 lõike 1, mis

sätestab kooliealise lapse koolist väljaarvamise ainult lapsevanema nõusolekul. Teisalt on kogutud asitõendid kasutatud, sest härra Ain Ausmeel omandas need jõuga. Täpsemalt rikkus ta PS § 32, mis sätestab omandi puutumatus, aga ka kriminaalmenetlusseadustiku (edaspidi KrMS) § 64 lõige 2, mis sätestab tõendite kogumisviisi. Antud mõttekäik, mida kooli esindaja kirjeldas, ei ole põhjendatud, sest Sebastianilt telefoni ära võtmine ei ole ainuke võimalus teha kindlaks kaklusega seotud detailid. Näiteks oleks võimalik olnud kõik antud juhtumiga seotud isikud üle kuulata ning nende ütluste järgi panna kokku toimunu. Samuti ei ole ma nõus sellega, et Võlaõigusseaduse § 1046 lõige 2 saab põhjendada kaamera ülespanekut kadumiste selgitamiseks. On olnud praktikaid koolides, kus varaste püüdmiseks on üles seatud lõksud, mille abil nende süüteod tõendatakse. Tavaliselt on nad üles tunnistanud ka teised süüteod, mida on teinud. Samuti on koolides võimalik teha ennetustöid kuritegude ära hoidmiseks, näiteks palgata valvur, kelle juurde saab isiklikke esemeid jätta hoiule või muretseda võtmetega hoiukapid.“

Kohus: „Nüüd, kus mõlemad osapooled on saanud enda argumendid esitada, koguneb kohus arutama kohtuotsust.“

Kohus: „Lugupeetud kaasviibijad, kohus on arutanud ning langetanud otsuse. Kohus kuulutab direktori käskkirja õigustühiseks ning nõuab Sebastiani kooli nimekirja tagasikandmist. Vastavalt PS § 37, mis annab igale lapsele õiguse haridusele ja Põhikooli- ja Gümnaasiumiseaduse (edaspidi PGS) § 28 lõikele 1, mis sätestab koolist väljaarvamise korra, on direktori tehtud otsus ebaseaduslik. Nimelt keelab PGS § 28 lõige 1 õpilast, kes on sellesama seaduse § 2 lõike 1 järgi kooliealine, koolist väljaarvamise ilma vanema nõusolekuta. Samuti ei leia kohus kinnitust oletusele, et Sebastian tarvitab kanepit edasi. Tõendid ja faktid selle kohta puuduvad. Väidetavalt puutus Sebastian kanepi tarvitamisega kokku ajal, millal tal oli raske perekondlik olukord. Nüüd on probleemid lahenenud ning on olnud näha, et Sebastian on püüdnud olla korralik poiss, kelle prioriteediks on head õpitulemused. Temaga ei ole olnud enam probleeme ning tema käitumine ja hinded on paranenud. Hetkene kooli otsus võib aga Sebastiani selleni viia, et ta jätab oma senised püüdlused sinnapaika ja pöördub endise elu juurde, sest tema unistused ja soovid on rikutud. Selline käitumine direktori poolt on vastutustundetu ning vale. Samuti on põhjendamatu tõendite omandamisviis, kus härra Ain Ausmeel pidas õigeks lapselt, kellest ta on selgelt tugevam, ära võtta telefon ning nähes, et see on kaitstud biomeetrilise sõrmelugejaga, kasutada luba küsimata Sebastiani sõrmelälge. See on vastuolus PS § 32, mis sätestab omandi puutumatus. Samuti on antud tõend kasutu, sest see on vastuolus KrMS § 64 lõige 1, mis ütleb, et tõendeid kogutakse viisil, mis ei riiva kogumises osaleja au ja väärikust. Lisaks on kool rikkunud PS § 17 järgi Sebastiani mainet, sest teda ei ole kohtu poolt süüdi mõistetud.“

11. klass

I koht

Annad sõrme ...

Alic Koppel, Väraska Gümnaasium

Juhendaja Helena Akkel

Alaealist, (kooli nimi) (edaspidi vastustaja) 9.klassi õpilast Sebastian X, isikukood xxxxxxxxxxxx, elukoht xxxxx, karistati direktori käskkirjaga kooliseaduste rikkumise eest kooli nimekirjast väljaarvamise eest. Sebastian X on teada, kui halbade elukommete ja hinnetega noormees ning teda süüdistatakse narkootiliste ainete levitamisel ja tarvitamisel kooliterritooriumil.

Sebastiani vanemad (edaspidi kaebaja) ei nõustunud antud otsusega ning esitasid halduskohtusse hagi, et tühistada Sebastiani koolist väljaarvamine.

21.03.2016 kell 13.00 siseneb kohtunik Tartu halduskohtu istungisaali. Kohtunik palub kõigil kohalviibijatel istet võtta, istung algab. Sõna saab kaebaja esindaja.

Kaebaja esindaja:

Lugupeetud kohus,

Minu esindatav pöördub kohtu poole, kuna leiab, et tema pojaga on käitunud ebaõiglaselt. Kirjeldaksin lühidalt antud olukorda minu kliendi vaatenurgast. Sebastian X on läbinud suure muutuse. Veel paar aastat tagasi oli Sebastian X väga probleemne. Temaga olid pidevad probleemid ning tema käitumine oli ühe nooruki kohta ebakorrekne. Samuti olid Sebastian X'l väga kehvad hinded ja teda ähvardas istuma jäämine. Viimase kahe aasta jooksul on aga nooruk väga palju muutunud. Sebastian X on saanud oma hinded korda ja võtnud sihiks enam kunagi tehtuid vigu korrata ning lõpetada nii põhikool kui ka gümnaasium. Nüüd, kui õpetaja Ain Y vägivaldsel teel Sebastian X telefoni võttis ning nägi aastate tagust videot, kus Sebastian X oma sõpradega arutleb narkootikumide hankimise lihtsusest ning tarbimisest kooliterritooriumil, arvas koolidirektor Mait Z Sebastian X koolinimekirjast välja. Ilmselt oleme me kõik teinud nooruspõlves vigu ning neid hiljem kahetsenud. See käib noorusega kaasas, kuid antud juhul süüdistatakse Sebastian X alusetult. Sebastian X'i süüdistakse video põhjal, mis leiti tema telefonist. Siinkohal tuleb mainida, et Sebastiani telefon võeti tema käest ära vägivaldsel teel ning omandiseaduse §10.1 ütleb, et keegi ei tohi omanikult tema vara ära võtta, välja arvatud Eesti Vabariigi seadusega kehtestatud juhud. Leitud video ei tõenda midagi, sest videos ei ole näha, et Sebastian X oleks tarvitanud koos oma sõpradega kooliterritooriumil narkootilisi aineid. Tänapäeval on tihti kombeks, et räägitakse kõva häälega asjadest, mis ei vasta tõeale, et jätta endast kartmatu ning „lahedam“ mulje. Antud juhul rääkisid poisid ennast „lahedamaks“ ning miski ei tõesta nende süüd. Jällegi oli (kooli nimi) vastuolus seadusega, sest põhiseaduse § 22. järgi sätestatud, et kedagi ei tohi käsitada kuriteos süüdi olevana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus. Sebastian X kooli nimekirjast väljaarvamine oli liiga ebaõiglane karistus. Põhiseaduse § 37 ütleb, et igapäeval on õigus haridusele ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 9.2 ütleb, et isik on koolikohustuslik kuni põhihariduse omandamiseni või 17-aastaseks saamiseni. Siinkohal võttis (kooli nimi) Sebastian X'lt õiguse ja võimaluse omandada head haridust. Videos oli veel teisi noori, kes rääkisid antud teemal

kaasa, kuid karistus määrati ainult Sebastian X'le.

Kuna puuduvad piisavad asitõendid, rikutud on Eesti põhiseadusega sätestatud õiguseid ning on eiratud võrdse kohtlemise printsiipi, siis soovin, et tühistatakse (kooli nimi) direktori Mait Z käskkiri Sebastian X'i kooli nimekirjast välja arvamise kohta.

Kaebaja esindaja võtab istet, sõna saab vastustaja esindaja.

Vastustaja esindaja:

Lugupeetud kohus ning austatud siinviibijad,

Minu kliendi sõnul on Sebastian X teada tuntud, kui väga probleeme laps ning õpilane, kes on varasemalt korduvalt toime pannud tegusid, mis on olnud ebaeetilised. Ka antud juhul, on tegu väga ebaeetilise käitumisega ning kooli kodukorra rikkumisega. Kui (kooli nimi) õpetaja Ain Y ilusti palus poisil näidata enda telefoni, et näha videot, mis Sebastian X filmis, kui koolis toimus kaklus, siis poiss keeldus. Ta varjas asitõendeid ning see oli ilmselge vihje, et Sebastianil on midagi varjata. Õpetaja avastas telefonist lisaks kakkusevideole veel ühe teise video, kus poisid rääkisid narkootiliste ainete hankimise lihtsusest ning tarvitamisest kooliterritooriumil. Kuna narkootiliste ning alkohoolsete ainete tarvitamine/ levitamine on kooliterritooriumil keelatud ning põhikooli-ja gümnaasiumiseaduse § 68.1 sätestab, et kooli kodukorra kehtestab direktor ja see on õpilastele ja koolitöötajatele täitmiseks kohustuslik, siis rikkus Sebastian X kooli kodukorda. Samuti on narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduses § 3.1 sätestatud, et narkootiliste ja psühhotroopsete ainete käitlemine on keelatud, välja arvatud meditsiinilisel või teaduslikul eesmärgil, narkootiliste ja psühhotroopsete ainetega seotud kuritegude ennetamiseks, avastamiseks ning tõkestamiseks või käesolevas seaduses ettenähtud õppeotstarbel kasutamise eesmärgil. Antud juhul puudus aga meditsiinile või teaduslik eesmärk ning Sebastian X on rikkunud seadust. (Kooli nimi) direktor Mait Z arvestas Sebastiani kõiki eelnevaid rikkumisi ning otsustas Sebastianit karistada raskeima karistusega. Mait Z andis käskkirja Sebastian X kooli nimekirjast väljaarvamise kohta.

Vastustaja esindaja võtab istet. Otsuse läbimõtleamiseks lahkub kohtunik istungisaalist. 30 minuti möödumisel naaseb kohtunik istungisaali ning teeb otsuse teatavaks.

Kohtunik:

Olen kuulanud ära mõlema poole argumendid ning neist lähtudes on vastu võetud otsus.

Kohus nõustub hageja arvamusega, et Sebastian X sai omaks liiga karmi karistuse ning peale tema oleks pidanud (kooli nimi) direktor Mait Z suhtuma kõikidesse videos olevate õpilastega võrdväärselt. Direktor Mait Z ning õpetaja Ain Y lähtusid eelarvamusele ning sellise käitumisega, et ainult Sebastian X sai karistuse, diskrimineerivad nad kõnealust õpilast, mis on vastuolus põhiseaduses § 3 sätestatuga, mis ütleb, et kõik on seaduse ees võrdsed. Kedagi ei tohi diskrimineerida rahvuse, rassi, nahavärvuse, soo, keele, päritolu, usutunnistuse, poliitiliste või muude veendumuste, samuti varalise ja sotsiaalse seisundi või muude asjaolude tõttu. Samuti võttis õpetaja Ain Y õpilaselt telefoni vägivaldsel ning ebaseaduslikul teel ning selle asemel oleksid saanud nad kasutada muid ning seaduslikke meetodeid. Kindlasti leiaks Sebastian X endale uue kooli ning seetõttu ei nõustu kohus väitega, et Sebastian X'i põhiseadusest tulenevaid hariduse omandamise seaduseid oleks rikutud.

Kuna puuduvad piisavad asitõendid, siis võttis kohus vastu otsuse, et (kooli nimi) 9. klassi õpilase Sebastian X, isikukood xxxxxxxxxxxx, elukoht xxxxxx, karistus (kooli nimi) direktori Mait Z käskkirjaga ebakorrektna käitumise eest kooli nimekirjast väljaarvamise kohta kuulub tühistamisele. Samuti

peab (kooli nimi) õpetaja Ain Z läbima koolitused teemal, millised on õpetaja õigused ning, kuidas lahendada erinevaid olukordi ilma seadusega vastuollu astumist. Sebastian X peab aga läbima koolituse narkootiliste ainete kahjulikkuse teemal. Sellega kuulutan kohtuistung lõppenuks.

Kohtunik tõuseb püsti ning lahkub saalist. Nii teevad ka kõik kohalviibijad. Üksteise järel lahkuvate inimeste näolt võib leida nii pettumust kui ka rõõmust, mis on täiesti arusaadav, sest üks osapool jää n-ö kaotajaks ja kirub mõtetes kohtunikku ja samal ajal kaalub varianti esitada apellatsioon ringkonnakohtusse ning teine tunneb õnnejoovastust, sest saavutas selle, mille nimel oli ta kohtusse pöördunud. Kohtuniku otsus ei saagi alati olla mõlemale osapoolle meelepärane ning see on karm tõde, millega tuleb lihtsalt leppida.

11. klass

II koht

Annad sõrme ...

Dorothy Harriet Purre, Kose Gümnaasium
Juhendaja Kaia Laansoo

SEBASTIANI VANEMATE PALGATUD KAITSJA:

Austatud kohus!

Oleme täna siia kohtusaali kogunenud, et taotleda 9. klassi õpilase Sebastiani kooli nimekirja ennistamist. Leiame, et Ain Ausmeel on alusetult võõrandanud Sebastianile kuulunud füüsilise vara ja on sellega rikkunud tema õigust privaatsusele ning seejuures avaldanud ebaseaduslikult omandatud informatsiooni kooli juhtkonnale, kes on omakorda eiranud Sebastiani põhiseaduslikke õigusi ning baseerunud oma otsuses Sebastian koolist väljaarvata kooli sisekorra eeskirjadest lähtuvalt kasutades oma otsuse tegemisel materjali, mis ei ole realselt tõendatav ning on filmitud mitu aastat tagasi.

PS § 32 ütleb, et kõigi omand on kaitstud ja puutumatu, ning Sebastian ei andnud hr. Ausmeelele nõusolekut telefoni kasutamiseks. Kuigi on teada, et Sebastianil oli kavatsus kaklusest tehtud videot näidata õpetajale, olles koostöövalmis ja mõistev õpilane. Hoolimata sellest võttis hr. Ausmeel Sebastiani telefoni ilma loata ja kasutades füüsilist vägivalda, seeläbi ebaseaduslikult. See juhtum mõjutas ka Sebastiani vaimset seisundit, ilmselt õõnestades kõikide autoriteetisikute lugupeetavust ka tulevases elus.

Palume kohtunikul mõista, et õpilase vastu esitatud tõendid ei ole seaduslikul viisil kogutud ning seeläbi ei saa neid ei koolist väljaarvamisel ega ka kohtusaalis protsessil kasutada. PS § 43 alusel on Sebastianil õigus oma telefonis oleva informatsiooni salastatusele, ning seetõttu ei olnud hr. Ausmeel õigust omavoliliselt telefonis sirvida.

Peale selle, et kõnealune video on ebaseaduslikult avalikuks tulnud, on see ka kaks aastat tagasi filmitud. Miks see tähtis on? Kuna kanepi suitsetamine on väärtegu ja väärtegu aegub kahe aastaga, siis isegi kui videos oleks näidatud koolipoiste ühist suitsetamissessiooni (mida videost ei nähtu) siis ei saaks neid tänasel päeval enam karistada, sest väärtegu oleks aegunud.

Pöörame tähelepanu faktile, et kooli juhtkond on Sebastiani juhtumit kasutanud kui näidishukkamist, saates signaali ülejäänud õpilaskonnale kanepi suitsetamise tagajärgedest. Kui kooli juhtkond omaks nii kindlameelset nulltolerants-poliitikat kanepi suhtes, siis oleks pidanud ka ülejäänud õpilased nimetatud videost kooli nimekirjast välja arvama. Leiame aga, et ükskõik kui mõjus või vajalik anti-narkootikumide signaal ka ei oleks, siis ei saa õigustada õpilase elu pea peale pööramist sellega. Kooli vahetamine ja tormiline keskkonna vahetus on õpilasele väga koormavad ning kuna koolil ei ole piisavalt alust Sebastianit koolist välja arvata, siis ei tohiks noort sellisesse positsiooni asetada.

KOOLI ESINDAV KAITSIJA:

Lugupeetud kohus ja saalisviibijad,

Soovime selgust tuua väga mitmetahulisele juhtumile, mis meie koolis aset leidis.

Peame nõustuma prokuratuuriga, et hr. Ausmeel ei olnud õigust salvestada klassiruumis toimuvat, võõrandada ebaseaduslikult Sebastiani mobiiltelefoni ega kasutada ära oma autoriteedipositsiooni, et hankida infot noormehe telefonist. Samas aga loodame teie kõigi kaastundele, et kujutada ette, mis viis hr. Ausmeele sellise käitumiseni. Klassisisesed pinged, survestus lastevanematelt ja lahkkelid juhtkonnaga viisid hr. Ausmeele afektiseisundisse, mille tõttu ei olnud hr. Ausmeel enam suuteline mõtlema Eesti õigusruumis kehtivate normide kohaselt, vaid tema ainus eesmärk oli taastada õiglustunne ja harmoonia klassikeskkonnas. Kuigi hr. Ausmeele käitumine oli põhiseaduslikult õigustamatu, siis ei saa hoida afektiseisundis inimest oma tegevuse eest vastutavana. Palume kohtul mitte antagoniseerida hr. Ausmeelt ning säilitada tema au.

Mis puudutab Sebastiani jätkamist meie koolis õpilasena, siis pärast pikki arutlusi juhtkonnas on jõutud üksmeelele, et Sebastian võib jätkata kooliõpingutega, kuid just nagu teistelgi videopildile jäänud õpilastega, peab tema käitumis- ja hoolsushinnet alandama. Me ei saa ju ometigi jätta sellist tegu karistamata - see on noorte enda huvides, et nad võtavad vastutuse oma kriminaalse elustiili tagajärgede ees nüüd ja praegu.

SEBASTIANI VANEMATE PALGATUD KAITSIJA:

Austatud kohtunik, me ei saa sellise ettepanekuga nõus olla. Alustades sellest, et video sellest, kuidas poisid vaid räägivad narkootikumide tarvitamisest, ei ole piisav tõendusmaterjal, et neid väärteos süüdistada ning ennemgi väljatoodud fakt, et video poleks juhtkonnani jõudnud kui õpetaja ei oleks rikkunud Sebastiani põhiõigusi. Teada on, et noortel on kombeks uhkustada teiste noorte seas, pahatihti ka valetades, et saavutada kõrgemat sotsiaalset staatust. Peale selle, et ükski õpilane pole vande all tunnistanud end süüdi narkootikumide tarvitamisest, pole neil olnud võimalustki seda teha. Kooli juhtkond on omavoliliselt mõistnud õpilased süüdi väärteos, mis toimus kaks aastat tagasi, ning ühelgi kooli juhtkonnal ei ole võimu seda teha. Kui üldse alandada õpilaste käitumishinnet, siis alandada nende kahe aasta tagust käitumishinnet. Kuid leiame, et ka see oleks õigustamatu, ning nõuame, et Sebastian ning teised videos esinenud koolikaaslaste käitumishinne taastatakse endiseks.

KOHTU OTSUS:

Kohus rahuldab Sebastiani vanemate kaitsja nõuded. Sebastianile tagatakse võimalus asuda tagasi endisesse kooli, tema käitumis- ja hoolsushinne puutumatusena. Kohus nõuab ka teiste videos ilmunud õpilaste käitumis- ja hoolsushinde taastamist enniseks. Õpetaja Ain Ausmeel peab enne ametisse naasmist läbima teraapiasessioone, tagamaks, et taolisi vägivaldseid juhtumeid enam aset ei leiaks. Kooli juhtkond peab ka avalikult vabandama juhtunu eest.

11. klass

III koht

Annad sõrme ...

Kauri Suur, Tamsalu Gümnaasium

Juhendaja Maie Nõmmik

Menetlusosalised:

I pool (taotleja) ehk Sebastiani vanemad

II pool (vastustaja) ehk õpetaja Ain Ausmeel ja kooli direktor

I poole argumendid:

1. Salvestatud materjalilt kaklust puudutavat löiku vaadates rikkus õpetaja Ain Ausmeel Isikuandmete kaitse seaduse (edaspidi IKS) § 14 lõiget 3, mis lubab isikute või vara kaitseks isikuandmeid edastavat või salvestavat jälgimisseadmestikku kasutada üksnes juhul, kui sellega ei kahjustata ülemääraselt andmesubjekti õigustatud huve ning **kogutavaid andmeid kasutatakse ainult nende kogumise eesmärgist lähtuvalt**. Kuna kaamera paigaldati õpilaste vara kaitseks, poleks seda tohtinud kakluse uurimiseks kasutada.

2. Olles salvestatud videolt seadusevastaselt toimides (videot muuks otstarbeks kasutades kui see mõeldud oli) kindlaks teinud, et õpilane Sebastian filmis vahetult klassi juures toimunud kaklust enda nutitelefoni, pöördus Ain Ausmeel Sebastiani poolt ja nõudis nimetatud videolõigu näitamist. Kui poiss seda ei teinud, kasutas õpetaja füüsilist jõudu, et telefon omavoliselt enda valdusesse saada, rikkudes Põhiseaduse § 32, mis kehtestab omandi puutumatus, ja Asjaõigusseaduse (edaspidi AÕS) § 40 lõiget 1 ja 2, mis sätestavad valduse kaitstuse omavoli vastu ning lubavad asja valdust ära võtta vaid omaniku nõusolekul, õpilane õpetaja tegevuseks luba ei andnud.

3. Omavoliselt enda valdusesse saadud telefoni avamisel surudes õpilase sõrme biomeetrilise ekraanilukuga telefoni ekraanile, rikkus Ain Ausmeel Karistusseadustiku (edaspidi KarS) §217.

4. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (edaspidi PGS) § 28 PGS lõike 1 punkt 4 sätestab, et kodukorra rikkumisel arvestatakse õpilane kooli nimekirjast välja kui see toimub korduvalt, antud juhul oli rikkumine esmakordne.

II poole argumendid:

1. Jälgimisseadmestiku paigaldamisel lähtus Ain Ausmeel PGS §44 lõikest 5 ja IKS §14 lõikest 3, mis lubavad jälgimisseadmestikku kasutada juhul kui see on vajalik kooli vara kaitseks, samuti lapsevanemate tungivast soovist laste vara kaitsta, kuna kooli kodukorras polnud jälgimisseadmestiku paigalda-

misele piiranguid kehtestatud, polnud Ain Ausmeele tegevuses midagi seadusevastast.

2. Pärast kakluse toimumist ja teadasaamist lähtus Ain Ausmeel enda õiglustundest ja moraalist, ning et vältida seda et keegi ülekohtuselt karistada saab, kontrollis videolt, kes tegelikult kaklust alustas.

3. Sebastian enda telefonist video vaatamist ei keelanud ning Ain Ausmeelele märku ei andnud, et ta seda ei luba, Ain Ausmeel poisi suhtes füüsilist vägivalda ei tarvitanud, vaid pani vaid ta sõrme ekraanile.

4. Olles video kaklusest ära vaatanud, avanes telefonis järgmisena automaatselt video, kus Sebastian ning ta mõned ta klassikaaslased kanepi tarvitamist ja hankimist kooli territooriumil tunnistavad. Õpetaja, olles sellisest rängast õigusrikkumisest teada saanud, pöördus koheselt kooli direktori poole.

5. Kuna kooli kodukorras oli punkt, mis keelas narkootikumide levitamise ja tarbimise kooli territooriumil, kirjutas direktor käskkirja Sebastiani koolist väljaheitmiseks.

Kohtu otsus:

1. Klassi kaamera paigaldamine

- 1.1. Kaamera paigaldamine klassi oli seaduslik, kuna PGS § 44 lg 5 lubab jälgimissead mestiku kasutamist järgides IKS ja Turvaseaduses kehtestatud nõudeid, IKS §14 lõige 3 lubab jälgimisseadmestiku kasutamise kui see on vajalik kooli vara kaitseks, kuna õpilaste vara oli korduvalt varastatud, oli suur oht ka kooli varale.

2. Filmitud materjalilt kakluse alustaja kohta uurimine

- 2.1. Kohus ei arva, et õpetaja tegumood oli vale, kui ta filmitud materjalilt kakluse alustaja kohta uuris, sest kui edaspidi oleks õigesti toimitud, poleks sellega kellelegi kahju tekitatud.

3. Sebastiani telefoni salvestatud video vaatamine

- 3.1. Õpetaja tegutses valesti, kui ta ei veendunud, et Sebastian oli vabatahtlikult valmis talle videot näitama ja võttis telefoni oma valdusse omavoliliselt, rikkudes AÕS § 40 lõiget 1 ja 2 ning Põhiseaduse § 32.

4. Direktori poolt käskkirja koostamine

- 4.1. Direktor polnud teadlik sellest, et õpetaja poolt olid tõendid Sebastiani vastu saadud ebaseaduslikult, kuid direktor eksis käskkirja alles esmasel kodukorra rikkuzzmisel koostades PGS §28 lg 1 punkt 4 vastu, mis lubab seda teha kui rikkumine pole esma kordne.

5. Kohtu otsus

Kohus rahuldab Sebastiani vanemate kaebuse ja kasutades Halduskohtumenetluse seadustikus § 5 lõikes 1 punktis 1 talle antud volitusi tühistab täielikult Sebastiani koolist välja heitmise akti.

12. klass

I koht

Kontimurdev klassiekskursioon

Merilin Lehtla, Jüri Gümnaasium

Juhendaja Kristi Mänd

Kohtunik - Avan kohtuistung, kuhu on ilmunud riiklik süüdistaja, kolm süüdistatavat (Ants, Mati ja Tõnu) ning nende kaitsja. Arutlusele tuleb kriminaalasi, milles prokurör on esitanud süüdistuse KarS § 120 lg 1, § 121 lg 2 p 1 ja § 136 lg 2 järgi.

Prokurör - Kohtualused töötavad Jöelinna vanas kindluses asuvad elamuslaagris, mis tutvustab külastajatele vangla olemust nõukogude ajal. Külastused kestavad 24 tundi ning on tasulised. Elamuslaagri kodukord näeb ette, et külastaja annab allkirja selle kohta, et elamuslaagris toimuv võib mõjuda traumaatiliselt ning ta võib saada külastuse jooksul kehavigastusi, mille eest korraldajad ei vastuta. Toimikusse on lisatud „Teabeleht“, millele allkirju koguti. Sellel ei ole selgelt väljendatud, milliseid kehavigastusi mõeldakse. Kuna tegemist on vana ja lagunenu majaga, kus on halb valgustus, siis eeldasid külastajad (10. klassi õpilased), et tekkida võivad kukkumise või lihtsalt enda ära löömise tagajärjel tekkinud kriimustused.

Kohapeal võeti lastelt ära nende isiklikud asjad, mistõttu nad ei saanud omale abi kutsuda või vanaid teavitada abitusse seisundisse jäämisest. Õpilased paigutati kongidesse koos täiskasvanud näitlejatega, kes olid agressiivsed: togisid, ülbitsesid, ähvardasid. Õpilased viidi ükshaaval ülekuulamisele, mis kõik kokku tekitas lastes hirmutunnet. Ka Mart viidi ülekuulamisele, tema käed seoti kinni. Ülekuulaja, Tõnu, karjus tema peale, suunas valgust näkku, ähvardas naljutamisega. Ülekuulajad Ants ja Mati valasid Mardi veega üle ning ähvardasid keevitusagregaadi elektroode kokku särtsutades elektrit anda. Inimlik on sellises olukorras tunda hirmutunnet ja karta oma turvalisuse pärast. Sellise käitumisega panid süüalused ühiselt toime karistusseadustiku (KarS) § 120 lg 1 järgi karistatava teo.

Füüsilist valu tekitab ka külma vee kasutamine kütmata ruumides. Kui sellele lisandub vaimne agressioon karjumise ja ähvardamise näol ning füüsiline togimine, siis on piisavalt alust eeldada, et nähtavaid särtsuvaid juhtmeid kasutatakse valu tekitamiseks. Seega oli Mart viidud veendumusele, et tema suhtes jätkub vägivald, ning ta tõmbas oma käed köitest vabaks ja ründas Tõnu. Mati ja Ants omakorda ründasid Marti. Rüseluse käigus murdis Mart käeluu. Mitmekesi Marti rünnates, talle valu ja 6 nädalat paranenud käelumurru tekitades panid kohtualused ühiselt toime KarS § 121 lg 2 p 1 järgi karistatava teo.

Vägivalda kasutamise soovile viitab ka asjaolu, et hoolimata Mardi palvest osutada talle valutava käe puhul abi, sulgeti ta hommikuni üksikkambrisse. Selle tegevusega panid kohtualused ühiselt toime KarS § 136 lg 2 järgi karistatava teo.

Esitan juurde Mardi avalduse, millega ta palub enda kasuks välja mõista elamuslaagri külastustasu 30 eurot.

Kaitsja - Elamuslaagril on olemas koduleht, kus on kogu info laagris toimuva kohta. Samuti on seal kirjas, et kahe päeva jooksul laagrit külastades võib külastajatel esineda traumaatilisi kogemusi või nad võivad saada isegi kehavigastusi. Elamuslaagrisse tulevad isikud vabatahtlikult ning annavad allkirja, et nad on tutvunud kõikide reeglitega ning vastutavad enda tervisliku seisukorra eest ise.

10. klassi ekskursioon ei erinenud teistest elamuspakettidest. Kõik osalejad olid tutvunud reeglitega ning kinnitasid seda oma allkirjaga. Seega ei ole õpilaste kongidesse paigutamine toimunud ebaseaduslikult ja minu kaitsealused ei ole KarS § 136 lg 2 järgi karistatavat tegu toime pannud.

Kohtualused olid sõlminud töölepingu elamuslaagriga ning täitsid lepingust tulenevaid kohustusi nii, nagu ette oli nähtud. 10. klassi õpilased elasid oma rolli sisse kohe, kui nad olid riided vahetanud, ning töötajad ei saanud aru, et keegi neist oleks soovinud lahkuda, sest ükski õpilane ei avaldanud selleks otsest soovi.

Mart oli üks osalejatest. Kõik õpilased viidi ükshaaval ülekuulamisele ja kõigiga käituti ühtemoodi. Kellelegi reaalselt füüsilist valu ei põhjustatud. Ka Mardile ei tekitatud füüsilist valu. Mardi käed olid seotud õrnalt ja ka see ei tekitanud talle valu. Õrnalt sidumist kinnitab asjaolu, et Mart sai käed lahti tõmmata, haarata laua pealt lambi ja rünnata laagri töötajat (Tõnu), mille tulemusel tekitas talle näohaava. Toimikusse on lisatud kiirabi kaart, millelt on näha, et Tõnu haavad vajasisid õblemist. Mart on oluliselt pikem ja tugevam kõigist kolmest ruumis viibinud töötajast. Kartes enda ja kaasõpilaste tervise pärast, hoidsid Mati ja Ants Marti kinni ja isoleerisid ta lõpuks. Selle käigus tekkinud vigastused ei olnud tekitatud tahtlikult. Seega ei ole kaitsealused KarS § 121 lg 2 p 1 järgi karistatavat tegu toime pannud.

Palun minu kaitsealused õigeks mõista, kuna nad täitsid oma tööülesandeid, ei võtnud kelleltki ebaseaduslikult vabadust ega kohelnud kedagi teadlikult kehaliselt vääralt. Ähvardamist ülekuulamisel oli eelnevalt selgitatud ning kogu elamuslaagri idee põhinebki võimalikult tõetruul näitemängul. Samal põhimõttel eeldasid süüdistatavad, et Mart teeb näitemängu kaasa ja kongist vabanemise asemel soovib Mart mängida põgenemist. Lisaks palun kohtul arvestada, et isikud tegutsesid peale Mardi poolset rünnakut hädakaitse seisundis ning lähtusid kõigi teiste ja enda turvalisuse tagamisest.

Kohtuotsus

KarS § 120 lg 1 kohaselt on oluline arvestada, et kannatanu peab tundma hirmutunnet ja kartma ähvarduse täideviimist. Asjaolusid hinnates on selge, et Mart pidas töötajate käitumise tõttu oma elu ja tervist ohustatuks ning hirmutunde tekitamine oligi kohtualuste soov.

Asjas on tõendatud, et Mart tundis valu, ning ta väljendas seda kohapeal ka süüalustele. Samuti on tõendatud, et rüseluse käigus on kahjustatud Mardi tervist, sest tema käeluu murdus. Kaitsja väitel tekkis Mardi kehavigastus tema enda tegevuse tagajärjel. Ta ise ründas esimesena ning kuna ta oli suurem ja tugevam, siis enesekaitseks ei valinud Mart vahendeid. Kohus leiab, et kuigi süüdistatavad ei pruukinud soovida tekitada Mardile kehavigastusi, siis pidid nad aru saama, et mitmekesi ühte rünnates tekitavad nad talle vähemalt valu. Seega on tõendatud KarS § 121 lg1 järgi karistatava süüteo toime panemine.

Kohus ei nõustu kaitsja seisukohaga, et elamuslaagri tingimustele allkirja andmisega loobuvad isikud vabatahtlikult oma vabadusest külastuse ajaks. Allkirjade võtmise eesmärk on teatud kahepoolsete tingimuste ja kohustuste kokku leppimine, mis oma sisult on tehingu tegemine. Esiteks on praegusel juhul allkirjad andnud alla 18-aastased isikud, kes kellel puudub võime teha iseseisvalt kehtivaid tehinguid.

Teiseks sätestab Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) § 20 õiguse vabadusele ja isikupuutumatusel.

Kellelki ei tohi võtta vabadust üksnes sel põhjusel, et ta ei ole suuteline täitma mingit lepingulist kohustust. Vabaduse võtmine saab toimuda ainult PS §-s 20 esitatud aluste (erandite) esinemisel. Käesolevas kohtuasjas ühtegi PS-s nimetatud erandit ei esinenud. Seega, kui Mart avaldas soovi kambrist vabaneda, siis oli kohustus ta vabastada. Asjas on tõendatud, et Mart avaldas oma soovi selgelt ja arusaadavalt, kuid sellest hoolimata teda ei vabastatud, vaid hoiti hommikuni luku taga. Seega on tõendatud KarS § 136 lg 2 järgi karistatava süüteo toime panemine.

Nimetatud tegude toime panemises ei ole võimalik süüdistada ühtegi kohtualust üksikult. Ants, Mati ja Tõnu tegutsesid koos. Ühe inimese poolt ähvardamine ei pruugi kannatanule tekitada realselt ohutunnet oma elule või tervisele. Rünnakus Mardi vastu osalesid aktiivselt Mati ja Ants, kuid Tõnu ei takistanud neid. Samuti otsustasid nad ühiselt, et hoiavad Marti hommikuni luku taga ning keegi neist ei vabastanud teda vangistusest. Seega panid kohtualused KarS § 21 lg 2 mõttes teo toime ühiselt ja kooskõlastatult.

Kohus ei saa nõustuda kaitsja väitega, et kohtualused käitusid Marti rünnates ja teda vangistades hädakaitse seisundis. Hädakaitse seisundis tuleb valida sobiv vahend ründe lõpetamiseks.

Kui tegemist on teenusega, millega kaasnevad näiliselt ohtlikud olukorrad, siis peavad töötajad valmis olema, et osalejatele paistab olukord tõetruu ja sellisteks olukordadeks peab olema ette valmistunud. Mardi käed ei olnud tugevalt seotud, seega olid nad arvestanud, et ülekuulatav saab ennast vabastada. Kui töötajad said aru, et Mart on ennast lahti tõmmanud, oleks olnud piisav tegevus kolme töötaja tagasi tõmbumine, õpilasele olukorra selgitamine ning tema jaoks seikluse lõpetamine. Kuna töötajad, olles arvulises ülekaalus, ei kasutanud eelnevalt sobivat vahendit, vaid asusid füüsiliselt Marti ründama, ületasid nad hädakaitse piire.

Kohus võtab arvesse kaitsja väited, et ähvardamine tulenes otseselt tööülesannete täitmisest. Võimalikult reaalse olukorra loomine oli elamuslaagri äriidee ning KarS § 120 lg 1 süüdistuses mõistab kohtualused õigeks.

KarS § 121 lg 1 ja KarS § 136 lg 2 süüdistuses mõistab Mati, Antsu ja Tõnu süüdi ning karistab rahalise karistusega.

Kahjunõude jätab kohus rahuldamata. Mart on esitatud kahjunõude elamuslaagri külastamise tasu tagastamiseks. Kuna tasu on kantud ettevõttele, mitte kohtualustele, siis tuleb see tagasi nõuda ka ettevõtelt.

Annad sõrme ...

Piia Boltovsky, Hugo Treffneri Gümnaasium

Vaatluse alla tuleb juhtum, kus süüdistatav Ain Ausmeel on seoses hiljutiste vargustega klassiruumi paigaldanud kaamera. Näinud kaamera salvestisest hageja lapse Sebastiani võimalikku seost vahetunnis toimunud füüsilise kokkupõrkega kaasõpilaste vahel, võttis süüdistatav Ausmeel loata Sebastiani telefoni kui asitõendi, kuna õpilane oli toimunud konflikti filminud. Telefonist leidis õpetaja lisaks videole kahlusest ka video kahe aasta tagustest sündmustest seoses narkootikumide tarvitamisega kooli alal, mistõttu õpilane Sebastian koolist välja visati.

Süüdistaja argumendid:

- Klassiruumi turvakaamera paigaldamine on keelatud isegi lapsevanemate loa olemasolul isikuandmete kaitse seaduse § 33 lg 1 punkti 5 alusel. On teada, et lapsevanemad, kelle laste vara oli klassiruumist salaja võetud, survestasid õpetajat midagi ette võtma, kuid õpetaja poleks pidanud survest tingituna läbimõtlematult tegutsema ning oleks pidanud leidma parema viisi, kuidas selgitada välja varas ning hoida ära edasisi vargusi. Samuti oli kaamerate kasutamisele tauniva noodi andnud direktor.
- IKS § 14 lg 3 sätestab, et selgelt tuleb teatavaks teha jälgimisseadmetiku kasutamise fakt ning andmed töötleja nime ja kontaktandmete kohta. Euroopa andmekaitseasutuste tööriühm märgib, et jälgitavatele peab olema teatavaks tehtud nii jälgimise fakt kui ka jälgimise koht ning muud andmed, mis tagavad, et andmete töötlemine oleks andmesubjekti suhtes õiglane. Antud juhul ei olnud vastavad nõuded täidetud. Kaamerast ei olnud teadlikud ei lapsevanemad, õpilased ega kooli juhtkond. Jällegi, süüdistatav Ain Ausmeel tegutses kiirustades ja läbimõtlematult.
- Lastekaitseaduse § 24 punkt 5 kirjeldab, et füüsilist jõudu tohib käesoleva seaduse tähenduses kasutada vaid lapse liikumise või liigutuste piiramiseks määral, mis on proportsionaalne ja vähim vajalik teda ähvardava või temast lähtuva ohu tõrjumiseks. Füüsilist jõudu ei ole lubatud kasutada karistuse eesmärgil. Antud juhul ei olnud õpilane õpetajale ohtlik ning sellest lähtuvalt ei olnud tegu rünnaku tõrjumisega. Õpetajal ei olnud õigust haarata õpilase käest, et selle abil avada samuti õpilasele kuuluvat telefoni, mille õpetaja oli just loata võtnud. Õpetaja kui autoriteetne isik, kes peaks olema oma õpilastele eeskujuks, ei tohiks lahendada vägivaldset konflikti samuti vägivalda kasutades. See jätab õpilastele mulje, justkui mingisugustes olukordades oleks vägivald põhjendatud.
- Igaühe omand on puutumatu ja võrdselt kaitstud. Omandit võib omaniku nõusolekuta võõrandada ainult seaduses sätestatud juhtudel ja korras üldistes huvides õiglase ja kohese hüvituse eest (EV Põhiseadus § 32). Õpetajal ei olnud õigust haarata enda kätte õpilase telefoni selleks luba saamata. Süüdistatav Ain Ausmeel kasutas tugevama õigust.

- Kellegi isiklikku infot ei tohi vägivaldselt avada või lugeda. Selle alla kuuluvad nii paberil kirjavahetus, telefonis sisalduv info kui ka elektrooniline informatsioon arvutis. Tegemist on delikaatsete andmetega, mida saab vaadata ainult omaniku loal. Igasugune füüsiline vägivald isiku kirjavahetusele/fotodele/filmidele ligipääsemiseks on lubamatu, olgu selleks siis vara võõrandamine, avamisele sundimine vms.
- Sebastiani karistamisel antud juhul efekti ei ole, kuna tegemist oli kahe aasta taguse vestluse salvestisega ja ta oli ise juba teinud otsuse keelatud aineid mitte kasutada ning muutnud oma elustiili. Karistuse eesmärk peaks olema eksinut kasvatada, kuid antud juhul on see tema initsiatiivil juba toimunud ning karistamisest tulu ei ole. Arusaamatuks jääb, miks antud olukorras visati Sebastian koolist välja, kui sama teo korda saatnud kaasõpilastel kutsuti vaid vanaema kooli ning alatati käitumis- ja hoolsushinnet. Ilmneb, et võrreldes teistega on Sebastianile tehtud ülekohut.
- Ei tohi unustada, et täiskasvanu peab suhtuma lapse omandisse samasuguse lugupidamisega kui teise täiskasvanu omandisse. Seda ka juhul, kui tegemist on antud täiskasvanu õpilasega. Praeguses olukorras kohtles õpetaja õpilast kui endast madalamat isikut, tungides tema isiklikku ruumi ning eirates tema õigusi.

Kaitsja argumendid:

- Kaitsealune paigaldas klassiruumi kaamerad, soovides sellega kaitsta õpilaste vara seoses hiljutiste vargustega. Turvakaamera ei olnud paigaldatud pahatahtliku sooviga koguda privaatsid fakte õpilaste eraelu kohta. Kaamera töötas vaid vahetunnis, mitte tunni ajal, kui enamik õpilasi on klassis. Õpetaja nägi kaamera paigaldamist ainuõige lahendusena probleemile, kuna ei olnud ise võimeline igas vahetunnis klassi valvama. Õpetaja oli survestatud lapsevanemate poolt midagi ette võtma ning ta kasutas antud meetmeid oma parima äranägemise järgi.
- Õpetaja eetikakoodeksi kohaselt on õpetaja kohuseks märgata ahistamist ja sekkuda sellesse. Toimunud oli kaklus ning antud punktist lähtuvalt oli õpetajal kohustus välja uurida, miks ja kuidas oli kaklus toimunud vältimaks edasisi konflikte ning selgitamiseks välja, kas tegemist on koolikiusamisega.
- Õpilase telefoni omastamine sellisel viisil, nagu see toimus, on küll kahetsusväärne, kuid antud olukord oli pingeline ning toimunud oli füüsiline vägivald kaasõpilaste vastu. Õpetajal oli alust kahtlustada, et õpilane Sebastian oli juhtunud intsidendiga seotud. Seetõttu tundiski õpetaja vajadust kiiresti reageerida. Õpetaja käitus oma kõrgendatud õigluse tunde ajal, kuna soovis kõige paremal ja õiglasemal viisil toimunud konflikti lahendada. Ta ei suutnud pingelises olukorras mõelda täiendavatele õigusaspektidele, nagu isikliku omandi käsitlemine vastu omaniku tahet ning eksis. Ka õpetaja on tavaline inimene ning eksib mõni kord. Oluline on, et süüdistatav Ain Ausmeel kahetseb oma tegu. Tal ei olnud soovi midagi täiendavat telefonist otsida, teine video, mille põhjal hiljem karistusi rakendati, oli juhuleid.
- Ain Ausmeel on tunnustatud ja pühendunud õpetaja, keda paljud õpilased, kaastöötajad ja lapsevanemad austavad ja hindavad. See on ka ilmselt põhjus, miks lapsevanemad õpetajat survestasid. Nad teadsid, et kohusetundlik õpetaja võtab midagi ette. Loodame, et kohus mõistab, et õpetaja soovis vaid head ja üritab edasisi vigu vältida.

Kohtuniku otsus:

Olles kuulnud nii süüdistaja kui kaitsja argumente, pean kõige asjakohasemaks tingimisi karistust, mis antud juhu korral oleks kõige paremate tulemustega, kuna võimaldaks õpetajal edasi töötada, kuid annaks selge sõnumi vajadusest muuta käitumist, et olla seadusekohane. Tegemist on professionaalse ja kõrge õiglustundega õpetajaga, kelle käitumine siiski on olnud seadusega vastuolus ja tal tuleb sellest teha järeldused edaspidiseks. Samas oleks asjakohane, kui õpetaja jätkaks tööd teises kollektiivis, kus tal on võimalik rakendada oma professionaalseid eriala-pedagoogilisi oskusi, võttes samas arvesse juhtunud, ja täita edaspidi seadusi. Õpetaja peab arvesse võtma seda, et tema isiklik õiglustunne ja sellest lähtuvad otsused peavad olema rakendatud vastavalt kehtivatele seadustele.

Sebastiani koolist välja viskamine antud tingimustel ei olnud vajalik, kuna tegemist oli mitme aasta taguse juhtumiga ning on teada, et õpilane enam narkootilise toimega aineid ei tarvita ning on ennast juba parandanud. Seetõttu on puudub koolist välja viskamisel kasvatuslik efekt ning sel viisil õpilase õppetöö segamine võib kanda pigem negatiivseid tagajärgi. Järeldusena eelnevast tuleb Sebastiani kooli nimekirja ennistada.

Annad sõrme ...

Rene Sulg, Võru Gümnaasium

Juhendaja Kaja Kenk

Juhtumi kirjeldus

Õpetaja Ain Ausmeele klassiruumist hakkavad vahetundidel kaduma õpilaste asjad. Lapsevanemad nõuavad, et õpetaja olukorra lahendaks. Ain teeb ettepaneku kooli juhtkonnale ajutise turvakaamera ülesseadmiseks, mis filmiks ainult vahetundides. Kool ei toeta kooli kodukorras sellise võimaluse sätestamist. Ain Ausmeel otsustas, et paigaldab direktori ja õpilaste teadmata klassiruumi pisikese salakaamera, mis töötab vahetundide ajal, kuigi lapsevanemad ei olnud selleks Ain Ausmeelele konkreetset nõusolekut andnud. Mõne aja möödudes toimub koridoris kaklus. Intsidendis selgusele jõudmiseks vaatab Ain salvestisi ning märkab, et Sebastian on filminud telefoniga klassi ukselt kaklust. Õpetaja palub Sebastianil filmitut näidata. Sebastian on nõus seda videot näitama, kuid mitte kohe, sest kardab, et õpetaja võib näha ka ühte kaks aastat tagasi sõpradega tehtud videot milles nad räägivad kanepi hankimisest ja tarbimisest kooli territooriumil. Arvates, et Sebastian varjab midagi seoses kaklusega, ärritub õpetaja ning krahmab telefoni enda kätte. Nähes, et ligipääs telefonile on biomeetrilise sõrmeljega piiratud, haarab õpetaja poisil käest ja surub Sebastiani sõrme ekraaniluku avamiseks telefonile. Sebastian ei saa füüsiliselt haiget. Õpetaja näeb videot nii kaklusest kui ka kanepi jutust ning annab sellest kooli juhtkonnale teada. Sebastian arvatakse kooli nimekirjast välja kodukorrast lähtuvalt narkootilise aine levitamise tõttu. Sebastiani vanemad pöörduvad halduskohtusse poisi kooli nimekirja ennistamiseks.

Sebastiani vanemate argumendid

Oleme kindlad, et Sebastiani kooli nimekirjast välja arvamine on ülekohtune. Kooli direktor väljastas käskkirja millega arvatakse Sebastian kooli nimekirjast välja ning selle põhjuseks on toodud "narkootilise aine levitamine". Peame tunnistama, et Sebastian oli varem probleemne laps. Alles mõned aastad tagasi olid Sebastiani hinded väga halvad, halb oli ka käitumine ning ei puudunud ka alkoholi tarvitamine. Kuid nüüdseks on Sebastiani hinded korras, käitumine on palju parem, alkoholi ta ka enam ei tarbi ning tema oli üks neist, kes rääkis õpetajale kaklusest. Mõne aasta eest filmis ta sõpradega video, kus nad rääkisid kanepi hankimisest ja tarbimisest kooli territooriumil. Oleme arvamusel, et sellist „rikkumisi” ei saa võtta tõelise rikkumisena, sest nad on ikkagi lapsed ning me ei peaks võtma kõike laste öeldut kui sulaselget tõde. Leiame ka, et Sebastiani kunagisest „rikkumisest” teada saamiseks kasutati õpetaja poolt lubamatul viisil saadud tõendeid ning et õpetaja on rikkunud nii laste kui ka Sebastiani põhiõiguseid.

Vahetundides toimunud varguste tõttu otsustas õpetaja Ain Ausmeel klassi üles seada salakaamera, mis filmiks klassiruumis toimuvat tegevust vahetundide ajal. Sellega rikub ta PGS § 44 lg 5 sätestatud ettekirjutisi, mille kohaselt on koolis videovalve kasutamine lubatud üksnes õpilaste ja koolitöötajate turvalisust ohustava olukorra ennetamiseks ning olukorrale reageerimiseks, lisaks sellele võib turva-

kaameraid koolis ja muus lasteasutuses kasutada ilma inimeste nõusolekuta IKS § 14 lõike 3 kohaselt siiski ka kooli või lasteasutuse vara kaitseks. Antud juhul polnud tegu kooli varaga, mida varastati. Turvakaamerate salvestisi ei või kool/lasteasutus ise hiljem mingil muul eesmärgil, näiteks suitsetavate õpilaste tuvastamiseks või õpilaste vahelise tüli lahendamiseks kasutada ega ka lihtsalt igale küsijale välja anda. Kuid salvestistelt saadud informatsiooni kasutati ilmselgelt valel eesmärgil, arvete klaarimiseks kunagise probleemse õpilasega, mis viis Sebastiani koolist välja viskamiseni.

IKS § 14 lg 3 sätestab, et selgelt tuleb teatavaks teha jälgimisseadmestiku kasutamise fakt ning andmete töötaja nime ja kontaktandmete kohta, kuid õpetaja ei teavitanud salakaamera ülesseadmisesest ja filmimise põhjusest mitte kedagi ning kaamera polnud ka selgesti nähtavas kohas.

Kui õpilased läksid koridoris kaklema, vaatas õpetaja selgusele jõudmiseks ka salvestisi. Salvestistelt märkas, et Sebastian filmis kaklust oma telefoniga klassi uksest. Õpetaja palus Sebastianilt video näitamist, kuid Sebastian ei tahtnud kohe näidata. Õpetaja ärritus ning võttis poisil telefoni käest. Õpetaja rikub sellega PS § 32 sätestatud ettekirjutisi, mille kohaselt igapähe omand on puutumatu. Nähes, et telefonile ligipääs on kaitstud, haaras õpetaja Sebastianil käest ja surus poisi sõrme vastu telefoni. Meie arvates on siin ilmselgelt tegemist kehalise väärkohtlemisega Sebastiani suhtes. Palume kohtul üle vaadata juhtumi asjaolud ning õiglus jalule seada.

Soovime, et kool tühistaks ebaausalt saadud asitõendite tõttu väljastatud käskkirja ning ennistaks Sebastiani tagasi õpilaste nimekirja.

Sebastiani argumendid

Tunnistan, et mul oli kunagi palju probleeme õppimisega ning üleüldse ühiskonda sobitumisega. See aeg on aga minu jaoks seljataga ning minu elu on võtnud hoopis teise – positiivsema suuna. Ma olen hakanud paremini õppima ning nautima koolis käimist, olen loobunud mitmetest halbadest harjumustest ning mis kõige tähtsam, ma õppisin oma vigadest.

Võin täiesti kindlalt öelda, et ma ei ole kunagi tarbinud ega hankinud kanepit, see oli kõigest video, kus sellel teemal arutlesime. Sama kindlalt võin öelda ka seda, et koolis käimine ei ole minu jaoks enam kunagi samasugune nagu see oli enne intsidenti õpetaja Ain Ausmeelega. Olen tugevalt häiritud õpetaja käitumisest ning arvamusel, et ma ei väärinud sellist kohtlemist. Õpetaja ootab õpilastelt mõistmist ja kannatlikkust kuid ise käitub vastupidiselt. Ilmselgelt pean ka vääraks seda, et õpetaja mind ja kaasõpilasi salakaameraga filmis, sellest teadmisesest tekkiv tunne on kõike muud kui turvalisuse tunne. Minu arvates ei sobi sellisel viisil käituv ja talitav inimene õpetajaks.

Loodan, et mind ennistatakse tagasi kooli nimekirja ning saan jätkata püüdlusi oma sihtide ja unistuste poole.

Ain Ausmeele argumendid

Arvan, et juhtum on kahetsusväärne kuid samas arvan, et ma ei käitunud selles olukorras valesti. Lapsevanemad nõudsid, et ma seoses vargustega midagi ette võtaks, arvasingi, et neil poleks midagi selle vastu kui kasutan salakaamerat vahetunnis klassiruumis toimuva jäädvustamiseks, et tabada pisivarvuseid korda saatev inimene. Lisaks arvan seda, et kool ja muu lasteasutus on avalik koht, kus igaüks, nii laps kui täiskasvanu, füüsiline kui juriidiline isik, võib filmida ja pildistada. See tähendab, et koolis ja lasteasutuses võib ilma laste ja lastevanemate nõusolekuta avalikustamise eesmärgil pildistada/filmida.

Kuid samas pean tunnistama, et eksisin jälgimisseadmestiku teatavaks tegemise vastu. Tean, et filmitavaid tuleb teavitada nii, et nad saaksid vabalt langetada otsuse, kas soovivad kaamera ette jääda või mitte. Kuid antud olukorras, ei oleks olnud kasulik teavitada kaamerast, sest ilmselgelt poleks keegi enam midagi varastama julgenud tulla ning varas oleks jäänud tabamata.

Seoses Sebastiani, arvan, et süüdistused minu suhtes on alusetud, sest Sebastian ei saanud haiget kui ma tal käest haarasin. Ma lihtsalt ärritusin korraks, sest arvasin, et Sebastian varjab midagi seoses kakkusega. Mind ei saa ka süüdistada PS § 32 alusel, sest ma ei omandanud Sebastiani telefoni, ta sai selle tagasi.

Arvan, et Sebastiani välja viskamine koolist oli õigustatud ning seda otsust ei peaks muutma. Fakt on see, et Sebastian ja ta sõbrad tegelesid ebaseaduslike asjadega kooli territooriumil.

Kooli esindaja argumendid

Kool ja kooli juhtkond on veendunud, et Sebastiani kooli nimekirjast väljaarvamine on õige otsus, sest nagu me kõik teame, oli Sebastian probleemne õpilane ning tema käitumine ei ole meie kooli jaoks aktsepteeritav.

See on muidugi kahetsusväärne, et meie austatud õpetaja Ain Ausmeel käitus sellisel viisil, salatsedes ning paigaldades kaamera. Kuid me ei saa mööda vaadata faktis, et õpilaste video reklaamib narkootiliste ainete kättesaadavust ja kasutamist. Seda arvesse võttes, leiame, et selliste asjadega tegelev õpilane ei peaks käima meie koolis.

Vastu tulles Sebastiani vanematel ja Sebastianile, lubame, et kui Ain Ausmeele vastased süüdistused leiavad kinnitust, siis lõpetab kool koostöö Ain Ausmeelega ning võtab arutamisse Sebastiani kooli nimekirja tagasi ennistamise ning võetakse Sebastiani karistamiseks kasutusele leebemad meetmed, nagu tehti ka Sebastiani sõprade puhul kes olid ka videoga seotud.

Kohtu otsus

Oleme põhjalikult ülevaadanud osapoolte süüdistused ja argumendid ning oleme jõudnud otsuseni.

PS § 10 rõhutab inimväärikust, mille üheks elemendiks on ebaseaduslik jälgimine, millest isikut ei teavitata, kui isik tema suhtes kohaldatud järelevalvemeetmetest teada ei saa, on ta muudetud riigivõimu objektiks. Lähtudes PGS § 44 lg 5 ja IKS § 14 lg 3 ettekirjutistest, leiame õpetaja Ain Ausmeele süüdi olevat laste ja Sebastiani põhiõiguste rikkumises.

Kohus on arvamisel, et ei saa päris kõiki kooli või lasteasutuse ruume alati käsitleda avaliku kohana. Kui klassitundi ei või siseneda ükskõik kes, siis ei saa seda ka käsitleda avaliku kohana. Klassitund toimub klassiruumis, see tähendab, et tegelikult ei ole õige ka klassiruumi käsitleda avaliku kohana. Õpetaja rikkus jälgimisseadmestiku kasutamise teavitamise kohta käivaid ettekirjutisi. Karistuse määramisel võtame arvesse ka seda, et õpetaja ise tunnistas jälgimisseadmestiku kasutamise teavitamise ettekirjutiste rikkumist.

Vanemad süüdistavad Ain Ausmeelt ka kehalises väärkohtlemises Sebastian suhtes, kuid arvestades KarS § 121 ei esitata õpetajale süüdistust kehalise väärkohtlemise eest, sest Sebastian ei saanud füüsiliselt vigi. Vanemad süüdistavad Ain Ausmeelt ka PS § 32 alusel Sebastiani omandi omastamises, kuid

selle paragrahvi põhjal ei saa õpetajale süüdistust esitada, sest Sebastian sai oma telefoni tagasi ning õpetaja eesmärgiks polnud telefoni omandada.

Kuid õpetajat karistatakse **KarS § 215** alusel asja omavolilise kasutamise eest. Võõra vallasasja omavolilise ajutise kasutamise eest karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega. Antud juhul kasutas Ain Ausmeel omavoliliselt Sebastiani telefoni.

Kohus leiab, et kool peaks **PGS § 44 lg 6** kohaselt jälgimisseadmetiku kasutamise korra sätestama kooli kodukorras, et vältida tulevikus selliseid olukordi. Lisaks arvab kohus, et õiglane oleks Sebastian ennistada tagasi koolinimekirja, sest videoni jõuti ebaausatel viisidel ning tegelikult videos räägitakse kanepi hankimisest ja tarbimisest, ei saa kindlalt öelda, et õpilaselt tegelikult ka tarbisid ja hankisid narkootilist ainet kooli territooriumil. Tarbimine ja hankimine võis olla kõigest väljamõeldis ning seda ei saa kindla tõe ja faktina käsitleda.

Kõik saab alguse ikkagi kodusest keskkonnast ja kasvatuses, selles kõiges on vanematel suur roll. Video tagamaid võiksid uurida lapsevanemad, ning teha lastele selgeks, et sellised teemad pole naljasi.

Kohus avaldab Ain Ausmeele suhtes langetatud karistuse otsuse 30 päeva jooksul. Teavitatakse kõiki osapooli.

Võrukeelne võistlustöö „Annat sõrmõ ...“ ja tõlge

Kermo Issak, Võrumaa Kutsehariduskeskus

Juhendajad Ülle Sillamäe (keel ja kirjandus), Mehis Adamson (õigusained)

Koolisunduse täitmine olõ õi' õnnõki opja vai timä vanõmbitõ suva perrä, vaid õkvalt põhisäädüsest vällä tulnu' sundus. Opjale laenese' põhisäädüliku' inemise vabahusõ', miä saanu' piirdä' õnnõki säädüse perrä õigõhõ olõmisesgä. Põhikooli ja gümnaasiumi säädüsega om koolile pantu tähtsa vastutus opja iist koolipäävä sehen.

Koolilatsi vara hoitmisõs meetmete rakõndaminõ piät sündümä õnnõki lubatu viisil ja ulatusõn. Nigu tegelik olukord näütäs, es kaova opjade asja' klassiruumist ja periselt es vaja oppaja rassõt opjide tegevusi ülesvõtmist.

Aga no õigluse perrä saa õi perrä kittä opjide tegemisi ülesvõtmisesga egäs juhus, toda inämp, ku latsõvanõmba' ei olõ tollõs lupa andnu.

Sebastiani ja timä sõpru tõistmuudu ümber käüminõ kooli ülembide puult olõ õi' ausa olukõrran, kos kinnituspapõrdõ perrä olõ õi' naide õigusõvastaline tegevus säädüse perrä selges tetäv, kinnitusõ' omava nõvvutõt iholisõ halvast ümbrekääümise tiil ja opja isikliken faile inne kokko lepädä sobramise tiil.

Tuud saa külh ütelda, et Sebastiani põhisäädüslük õigus teedüse ja sõnnomisalahusõlõ om saanu' puhtatada oppaja ja kooli ülembide säädüsvastalisõ tegemise tiil.

Põhisäädüs käsk kõiki inemisi üttemuudu kohõlda, tuu nõue kohaldus ka õigusrikmistõ tuvastamisõlõ. Õnnõki tuu asjaolu, et kanõpi hankimist ütlev fail löüti Sebastiani telehvonist, anna õi' määnestki alust Sebastiani kõvembide nuhtlõmisõs.

Oppajal Ausmeele Ainil võisi olla külh ausa tsiht ja kimmäs põhjus üles võtva pildimassina klassi üles säädümisõs, a tuud olõssi saanu' ja tulnu' tetä õnnõki säädüsen üless loet viisil. Kooli kodokõrd es toeta klassi pildimassina ülessäädümisõ ja ülesvõtmise johtumist, no es keelä' kah. Oppajal iks olõ õi' erävii-silisõ nuhkmisõ õigust, ku säädüsen tuud kirjä olõ õi' pantu. ja hääs kitetü.

Kooli ülembide tiidmisel ja politsei kõrraldatu varadu' passminõ olõss olnu' säädüse perrä toiming nink tollest saadu salvõstus olõs olnu' lubatu tiidüs.

Masvadõ säädüstõ ja kooli kodokõrra perrä om koolil vastutus kooliaol koolilatsi ja koolitüü ohutus nink vara säilmise iist. Õnnõki kohustuisi täütümise viis tekitäs küsumüisi. Kas säädüsega pantu kohustust või täütä vahendeid valimada. Ma pelgä, et ei või', kuna rikutu om või vähembält pututatu om latsi põhiõigusõ'.

Joht Eesti Vabariigi Põhisäädüs deklariir varalisi ja isikuõiguste putmatust. Põhisäädüslükõ vabaduisi või kitsendada õnnõki säädüsen paika pantuil juhtumiisil. Vaiõlust saa õi' olla' tollen, mis säädüsest om Eesti Vabariigi põhisäädüs kõvõmb.

Võimuga telehvoni opja käest är võtminõ olõ õi' säädüsen lupat tegevüs. Egäl puul kõnõldas ja kite-täs nutikmassinite pruukimist. Õppõtüün kasus aasta-aastakka nutik opmistegevüse maht, selle olõ õi' nutikmassinide koolin omamine keeletü. Ma saa arvo, ku õkva keset koolitundi kasutadas võlss eesmärgil massinat ja tuu kiild om ka edesi antu, sös tulõss nutikmassina opja puult hoiulõ andminõ kõnõ alla. Opja Sebastian es riku tunni egä kooli kõrda, tä õnnõki suuvsõ avitada tülü lahendamisõs tiidüst jagada. Tuuperäst es olõ egätmuudu opja käest telefoni võimuga är võtminõ kuigimuudu säädü-se perrä egä lubatu.

Nutikmassinitõlt turvarakendusõ võimuga är võtminõ om ilmselgelt iholinõ võlss ümbrekäüminõ. Kui opja tahtsõ oppajat avitada tollõ hädä selges tegemisel, olõss saanu' pallõlda üles võetu teedüs edesi anda e-postiga' vai tõsõl üles võtmist lubaval viisil.

Võõran telehvoni, võimuga ja säädüsi rikkuden saadu manopäsemist kasutaden, rikse oppaja Aus-meele Ain sõnõmi- ja tiidmissaladuisi reeglit. Isikuteedüse kaitse säädüse norme perrä ommava teleh-voni seen olõva isikliku' ülesvõtmisõ' säädüse mõisten kaitstu ja oppajal olõ õs määnestki õigustust opja isikliken failide nuhki nink pääle tolle viil nuu' ka kooli ülembidele edesi anda.

Oppaja, kes om leüdnü ütskõik, mis kotussõst keeletü tegevusele andvat teedüst, olõss pidänü kutsma õkvalt opja latsõvanõmba kooli ja ülembide man selges tegemä, miä kanepi hankimist ja võimalikust pruukmisõst kõnõlõv video tegelikult tähendäs. Kuna videost es paistu ei pruukminõ ega kanepi umas pidämist, olõ õi' sääl tego otsõsõlt säädüsevastasõ tegevusega. Küll olõss saanu' kooli ülemba kooli kodokõrra pääle viidaten koolilatsi hoiatada (Sebastiani ja timä kamraade) võimalike plaane säädüse-vastalisusest.

Põhisäädüse perrä tohi õi' isikut süüdistädä kuriteo toimepanemisen inne süüdimõistva kohtuotsuse jõustumist.

Kui aga videost olõs nännü määndsegi kimmä diileri andme, olõs tulnu teedüs ja video anda latsiva-nembide tiidmisel üle politseile narkokuritegude osakonnale. Määnselgi moel es olõ oppaja Ausmeele Ainil ega kooli ülembidel õigust otsustada säädüsevastaselt saadu teedüse põhjal kahtlustada Sebastia-ni osan narkokuriteo toimepanekit ja tolle tõttu koolist välläheitmist.

Kooli kodokõrra perrä oll koolilatsil keeletü omada, tarvitada ja edesi anda koolin narkootilisi ainit. Rikmine tähendänüs naide nõudmiste rikmist. Ebasäädüsilikult hangit video perrä arot Sebastian sõp-roga kanepi hankmise võimaluisi ja ammust pruukmist.

Kimmähe om kooli territooriumil narkootilisõ aine omandamise võimalus koolile perätü hädä, kuid kooli päätegevüs om koolilatsi haridus- ja kasvatustüü. Narkokuriteo tuvastaminõ om prokuratuuri, politsei ja kohtu ütime pädevus. Kuivõrd kool es lahenda tekkinü hädä uma pädevuse raamen, es saa tollest johtuda säädüseperrä alust Sebastiani koolist vällä arvamisõs.

Kooli ülembä pidänu arvestama kõiki kogumi asjaoludega. Tuu asjaolu, et Sebastian oll varõmb kruts-kinõ koolilats, kuid parhilla parõmba käitumisega sõnna kullõv opja, viitas kooli ülembide halvapidä-väle ülevälpidämislõ. Samas suuvse Sebastian avitada oppajal lahendada kaasopjide tülü ja usaldasi oma teedüse oppajale. Kooli ülebit olõs pidänü valvsas tegema Sebastiani kotsile halva teedüse saamise muud, kuna säädüsevastaselt teedüse hankimine om Riigikohtu puult arvatu lubamatus, mis välistäs teedüse kasutamise.

Mistahen kooli ülembide otsus olõs pidänü olõma õiglane. Sebastian oll uma ülevälpidämist muutnu, tä oll hakkaja kooli kõrra rikmise tuvastamisel, tull õiglase ülevälpidämise kõrral kooli ülembidel

rehkendäda video iäga. Võimalik rikmine võinu olla õiguslikun mõttõn aegunu, mis rikmise sääduse perrä menetlemisel olõss olnu' karistusest vallasõ päästmise alusõs.

Eesti Vabariigi Põhisääduse ja tõiste haridusvaldkonna sääduste perrä om õpjidele tagatu põhiharidus. Kooli otsus, võtten vasta Sebastiani põhikoolist välläheitmise, om muuhulgan säädusevastane. Põhiharidus om kõigile kohustuslik ja kooli ülembidel õlõ õi' valiku võimalust. Tuuperäst ma õlõ arvamussõl, et Sebastiani koolist välläheitmine egäsugumaste oletuisi ja keeletü teeduse perrä õlõ õi' õiglane.

Tollega ma õlõ kooli ülembidegä peri, et koolin narkootiliste või muide keeletu ainide edesi andmine, hindäle hoitmine või pruukimine om keeletü. Samas jäävä' kooli võimaluse' sääduse massma panekus kitsas, tolle õlõs tulnu ka seon kõnõalusõn kaasusõn koolil narkoteeduse saamisõs küssü' perrä korra-kaitseorganidelt.

Tõlge:

Koolikohustuse täitmine ei ole õpilase või tema vanemate suva, vaid selgelt põhiseadusest tulenev kohustus. Kuidas seda kohustust teostada, on omakorda piiratud reeglite ja seadustega.

Õpilasele laienevad põhiseaduslikud isikuvabadused, mida piirata saanuks vaid seaduspärase käitumise järel. Põhikooli ja gümnaasiumi seadusega on seatud koolile oluline vastutus õpilase eest koolipäeva sees.

Õpilaste vara kaitseks meetmete rakendamine peab toimuma lubatud viisidel ja ulatuses. Nii nagu tegelik olukord näitas ei kadunud õpilaste asjad klassist ja tegelikult ei vajanud õpetaja massiivset õpilaste tegevuste salvestamist. Lähtudes õiglusest ei saa nõustuda õpilaste tegevuste salvestamisega "igaks juhuks", seda enam, kui vanemad ei ole selleks luba andnud.

Sebastiani ja tema sõprade erinev kohtlemine kooli juhtkonna poolt ei ole õiglane, olukorras kus tõendite põhjal pole nende õigusvastane tegevus seaduspäraselt tuvastatav, tõendid on hangitud kehalise väärkohtlemise teel ja õpilase isiklikes failides kooskõlastamata sobramise teel. Saab väita, et Sebastiani põhiseaduslik õigus info ja sõnumisaladusele on saanud riivata õpetaja ja kooli juhtkonna ebaseadusliku tegevuse teel.

Põhiseadus kohustab isikuid kohtlema võrdselt, milline nõue kohaldub ka õigusrikkumistele tuvastamisele. Ainuüksi asjaolu, et kanepi hankimist väitev fail leiti Sebastiani telefonist, ei anna alust Sebastiani rangemaks karistamiseks.

Õpetajal Ain Ausmeel'l võis olla üllas eesmärk ja selge põhjus salvestava kaamera klassiruumi paigutamiseks, kuid seda saanuks ja tulnuks teha vaid seaduses ettenähtud viisil. Kooli kodukord ei toetanud klassi kaamera paigaldamise ja salvestamise võimalust, kuid otseselt seda ka ei keelanud. Õpetajal siiski puudub eraviisilise jälitustegevuse õigus, kui seda pole seaduse kohaselt heakskiidetud.

Kooli juhtkonna teadmisel ja politsei poolt korraldatud varjatud jälgimine oleks olnud seaduspärane toiming ning sellest saadud salvestus olnuks lubatud tõend.

Kehtivate seaduste ja kooli kodukorra kohaselt on koolil vastutus kooliajal õpilase ja õppetöö ohutuse ning ka vara säilimise eest. Küsimuse tekitab viidatud kohustuse täitmise viis. Kas seadusega pandud kohustust võib täita vahendeid valimata. Vaevalt küll, kuna rikutud või vähemalt riivatud on laste põhiõigused.

Juba Eesti Vabariigi Põhiseadus deklareerib varaliste - ja isikuõiguste puutumatust. Põhiseaduslikke vabadusi tohib piirata vaid seaduses ettenähtud juhtudel ja viisil. Ei saa olla vaidlust selles, et mistahes seadusest on Eesti Vabariigi Põhiseadus ülemuslikum.

Õpilase käest telefoni jõuga äravõtmine ei ole mingil juhul seadusega lubatud tegevus. Kõikjal propageeritakse ja soodustatakse õppetöös nutiseadmete kasutamist. Õppetöös suureneb aasta aastalt nutika õppetegevuse osakaal, mistõttu ei ole nutiseadme koolis omamine keelatud. Arusaadav, kui keset tundi kasutatakse lubamatul eesmärgil seadet ja vastav keeld on edastatud, oleks nutiseadme õpilase poolt hoiule andmine aktsepteeritav. Õpilane Sebastian ei rikkunud tunni ega kooli korda, vaid ta soovis infot jagada. Seepärast ei olnud jõuga mistahes alusel telefoni õpilase käest ära võtmine kuidagi seaduspärane ega lubatav.

Nutiseadmelt turvarakenduse jõuga eelmaldamine on selgelt kehaline väärkohtlemine. Kui õpilane soovis õpetajat aidata probleemi tuvastamisel saanuks paluda salvestise edastamist meili teel või muul salvestamist võimaldaval viisil.

Võõra telefoni jõuga äravõtmise teel ning selles failidele seadusi rikkudes saadud juurdepääsu kasutades, rikkus õpetaja Ain Ausmeel sõnumi- ja infosaladuse hoidmise reegleid. Isikandmete kaitse seaduse normide kohaselt on telefonis olevad isiklikud salvestised seaduse mõistes kaitstud ja õpetajal puudus mistahes õigustus õpilase isiklikes failides sobramiseks ning veel ka juhtkonnale levitamiseks.

Õpetaja, kes on avastanud mistahes allikast keelatud tegevusele viitavat infot, pidanuks kutsuma koheselt kooli õpilase vanemad ja juhtkonna juures selgitama välja, mida kanepi hankimist ja võimalikust tarvitamisest rääkiv video tegelikult tähendab. Kuna videost ei nähtunud ei tarvitamine, ega kanepi omamine, pole tegemist otseselt seadusvastase tegevusega. Küll saanuks kooli juhtkond kooli kodukorrale viidates hoiatada õpilasi (Sebastiani ja tema sõpru) võimalike plaanide seadusvastusest.

Põhiseaduse kohaselt ei tohi isikut süüdistada kuriteo toimepanemises enne süüdimõistva kohtuotsuse jõustumises.

Kui aga videost nähtunuks mingi kindla diileri andmed, tulnuks info ja video anda õpilase vanemate teadmisel üle politseile, narkokuritegude osakonnale. Mingil juhul polnud õpetaja Ain Ausmeel' l ega koolijuhtkonnal õigust seadusvastaselt saadud info põhjal kahtlustada Sebastiani poolt narkokuriteo toimepanemist ja teda karistuseks seetõttu koolist väljaheita.

Kooli kodukorra kohaselt oli kooli õpilasel keelatud omada, tarvitada ja levitada koolis narkootilisi aineid. Rikkumine tähendanuks nende nõuete rikkumist. Ebaseaduslikult hangitud video põhjal arutas Sebastian sõpradega kanepi hankimise võimalusi ja kunagist tarvitamist.

Kahtlemata on kooli territooriumil narkootilise aine omandamise võimalus koolile suur probleem, kuid kooli põhitegevusest on õpilaste haridus - ja kasvatustöö. Narkokuriteo tuvastamine ja selle eest karistamine on prokuratuuri, politsei ja kohtu ühises pädevuses. Kuivõrd kool ei lahendanud tekkinud probleemi oma pädevuse raames, ei saanud sellest tekkida seaduspärast alust Sebastiani koolist välja heitmiseks.

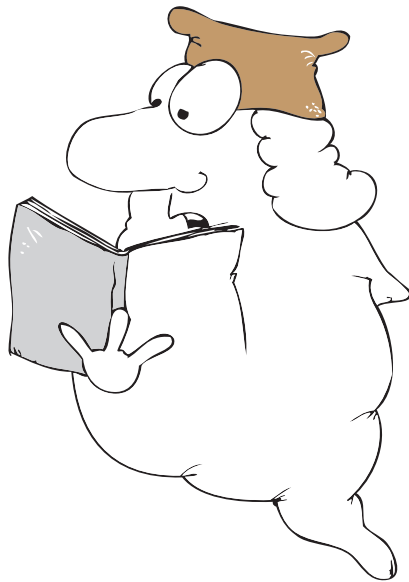
Kooli juhtkonnal on pidanuks arvestama kõigi asjaoludega kogumis. Asjaolu, et Sebastiani oli varem probleemne õpilane, kuid hetkel paranenud käitumisega kuulekas õpilane, viitab kooli juhtkonna eelarvamuslikule käitumisele. Samas soovis Sebastian aidata õpetajal lahendada kaasõpilaste tüli

ja usaldas oma info õpetajale. Kooli juhtkonda oleks pidanud tegema valvsaks Sebastiani suhtes negatiivse info saamise viis, kuna seadusvastasel viisil tõendite hankimine on Riigikohtu poolt arvatud lubamatuks, mis välistab tõendi kasutamise.

Kooli juhtkonna mistahes otsus oleks pidanud olema õiglane. Sebastian oli oma käitumist muutnud, ta oli abivalmis kooli korra rikkumise tuvastamisel, tuli õiglase käitumise korral kooli juhtkonnal arvestada ka video vanusega. Võimalik rikkumine võis olla õiguslikus mõttes aegunud, mis rikkumise seaduspärasel menetlemisel oluks oluline karistusest vabastamise aluseks.

Eesti Vabariigi Põhiseaduse ja teiste haridusvaldkonna seaduste järgi on põhiharidus õpilasele tagatud. Kool, võttes vastu Sebastiani põhikooli astmest väljaviskamise on muuhulgas ka seadusvastane. Põiharidus on kõigilõe kohustuslik ja koolijuhtkonnal puudub siinkohal valiku võimalus. Seepärast olen arvamusel, et Sebastiani koolist väljaviskamine oletuste ja lubamatute tõendite põhjal polnud õiglane.

Nõustun kooli juhtkonnaga, et koolis narkootiliste või muude keelatud ainete levitamine, omamine või tarvitamine pole lubatav. Samas jäävad kooli võimalused seaduse maksma panekuks piiratuks, seepärast tulnuks ka käesolevas kaasuses koolil narkoinfo saamisel pöörduda korrakaitseorganite poole.

Luuletus ja laul “Annad sõrme ...”

Kristen-Kalev Lina, Tauno Pettai, Jakob Varul, Kanepi Gümnaasium

Juhendaja Tiiu Leppikus

Õpetaja oli hädas,
klassis aina vargus säras.
Vanemad veel tõstsid kära:
“Lastel võetud asjad ära!”

Õpetaja mõtles, puuris,
kooliseadust tähtsalt uuris.
Tahtis panna kaamerad
vahetundi vaatama.

Direktorile see ei sobind',
“Kaamerad ei olla tohi!”
Ain siis jälle hätta jäi,
surve all ta ringi käis.

II
Tuli teha kiire otsus,
“Ainus võit on omakohus!”
Pani klassi kaamera,
õpilaste teadmata

Vahetunnis toimus kähmlus,
Ain siis salvestusest lähtus.
Nägi, keegi filmis uksele,
seda filmi endal' tahtis.

Poiss ei andnud moblat kohe,
materjal seal oli kole.
Tahtis kustutada read –
videod ühest vanast veast.

Õpetaja sai siis kurjaks:
“Anna mobla siia, kurjam!”
Haaras selle poisi käest,
rõõmu tundis kogu väest.

III
Õpilase telfi häkkis,
veidike ekraani näppis,
vaatas kiirelt mõnda snäppi,
õpilane “vangi” läkski.

Õpetaja kiitvat' takka:
“Tänu Ainile nüüd lakkas
narkoäri väikses koolis!”
Õpilasest nad ei hooli.

Õpetaja silm ei pilgu,
ei tunnista ta oma vigu.
Eksis rängalt mitmes teos,
õpilane on tal peos.

Õpetaja Ain Ausmeel
ei tunne hästi emakeelt.
Põhiseadust ta ei taju,
väikseks jääb seal tema aju.

Seaduses ju kirjas seisab,
inimõigusest ka leiab –
Inimestel on privaatsus.
Ainile nüüd on see saatus.

Näidend "Olge hoiatatud"

Ketlin Virumäe, Hugo Treffneri Gümnaasium

Ühel päikesepaistelisel hommikul astun sisse maakohtu uksest, et minna kuulama avalikku kohtuistungit, mille teemaks on „Ivar Kuuse hagi Robert Männi vastu“. Sisenen kohtusaali. Saali paremal pool istub noormees, kelle nimi on Robert. Tema kõrval tunnistajana kaaskannataja Marko. Kohtunikulaua vasakul pool istub Ivar ning mõned tema sõbrad. Vahetatakse vihaseid pilke.

Saali astuvad kaks advokaati ja sekretär, portfelligid käes ning tähtsad näod ees. Sekretär paneb tööle mikrofonid ning sätib end laua taha istuma. Sama teevad ka advokaadid ning võtavad portfelist välja tsiviil- ja võlaõigusseadustiku.

Sumin saalis muutub vaiksemaks. Kohtusaali siseneb kohtunik, kes palub kohalolijatel istet võtta.

Kohtunik: „Tere, avan kohtuistungit, mis on kokku kutsutud seoses sellega, et hageja Ivar Kuusk koos oma eestkostjaga on esitanud hagi kostja Robert Männi vastu. Robertit süüdistatakse Ivarile varaliste ja mittevaraliste kahjude tekitamises. Kuna aega on vähe, siis hakkame kohe pihta. Esimesena palun sõna hageja esindajal“.

Hageja esindaja: „Austatud kohus. Antud juhtum on Ivar Kuuse õiguseid kahtlemata rikutud. Eesti Vabariigi põhiseaduses § 17 on kirjas, et kellegi au ega head nime ei tohi teotada. Robert Mänd on aga teinud Ivari kohta laimava blogipostituse, millega ta rikkus ära Ivari õpilasfirma kui ka Ivari enda maine. Samuti lisas ta postituse juurde Ivari Facebooki kontolt varastatud pildi. Selle postituse tõttu ei saanud Ivar osa võtta õpilasfirmade konkursist „Kasumlik“, kus tema firma oleks pääsenud esikolmikusse“.

Kostja esindaja: „Antud hagi on alusetu. Postituses ei laimata kedagi, vaid hoiatatakse, et antud noormees ei pea kokkulepetest kinni. Mis puutub pildi varastamisesse, siis antud juhul on Ivar selle pildi ise avalikult interneti üles laadinud. See on kõigile kättesaadav ning ka alla laetav. Samuti pole kindel ka see, et Ivari firma oleks konkursil esikolmikusse jõudnud. Oletuse põhjal ei saa kedagi asjatult süüdistada nagu seda ütleb põhiseadus § 22“.

Hageja esindaja: „Hagi on põhjendatud. Robert Männi postitus on tekitanud Ivarile varalise kahju väärtuses 700€ ning ka mittevaralise kahju firma maine allaviimise näol. Põhiseaduse § 25 alusel on Ivaril õigus talle tekitatud kahju hüvitamisele...“

Kostja esindaja tõuseb püsti ning segab hageja esindajale vahele.

Kostja esindaja: „Kuid käesoleva juhtumi puhul ei pidanud Robert kursis olema Ivari hetkelise finantsseisuga. Tsiviilseadustiku üldosa seaduses (TsÜS) § 101 lg 2 on kirjas, et tehingu teine pool ei pea kahju hüvitama, kui ta eksimusest, pettusest, ähvardusest või vägivallast ei teadnud ega pidanudki teadma. § 95 (TsÜS) märgib, et teistega tuleb arvestada ning kokkulepetest kinni pidada. Ivar Kuusk pole siin omapoolsest kokkuleppest kinni pidanud ning selle tõttu pole tal õigust kahju hüvitamist nõuda“.

Advokaadid tõusevad kordamööda püsti, et oma seisukoht välja öelda. Sekretär on näost kahvatu. Ta peab kõik kiiresti üles kirjutama. Sõnad aga voolavad kiiresti üle huulte. Kohtunik segab sõnavõitlusele vahele ning annab sõnajärje kostjale. Ivar astub aeglaselt kõnepulti ning teeb pähe süütu näo. Ta tunneb, et see kohtuistung ei lõpe täna tema jaoks hästi.

Ivar: „Ma olen terve selle aja jooksul pidevalt oma firma tööga hõivatud olnud ning seadnud firma heaolu hetkel esikohale. Olen säästnud sellesse kõik oma investeeringud ning vaba aja. Haigestumise ning muude kohustuste tõttu polnud mul tõesti võimalust õigel ajal telefoni eest tasuda ning sülearvutit üle anda. Kuid see ei tähenda, et ma oleksin pettur! Nüüdseks on asjad Robertile ning Markole edastatud, kuid minu maine siiani rikutud. Ma nõuan jätkuvalt, et Robert vabandaks oma blogis avalikult selle postituse eest! Samuti soovin raha hüvitamist, kuna tema pärast ei edene mu firma toodangu müük“.

Kohtunik annab sõna kostjale.

Robert: „Kõik, mida oma blogis kirjutanud olen, on tõsi. Ma ei pea mitte millegi eest vabandust paluma. Mitte kedagi ei huvita kellegi isiklikud säästud ega vaba aeg. Kui on lubatud, tuleb ka kohustust täita. Samuti võtsin ma postituse maha kohe, kui Ivar oma võlad tasus“.

Kohtunik juba teab, millega tänane kohtuistung lõpeb, kuid annab sõna ka tunnistajatele.

Marko: „Oleme Robertiga väga head sõbrad. Ma tean, et Robert ei rikuks mitte kunagi ühtegi seadust ning võin omast kogemusest öelda, et blogis kirjutatu vastab tõele. Ma ootasin oma sülearvutit kuu aega ning olin juba lootust kaotamas, seetõttu arvan, et postitus oli vajalik, et enam midagi sellist ei korduks“.

Ivari sõber: „Austatud kohtunik, Ivar on väga tegus ja tubli noormees, ta rabab hetkel ööd ja päevad, et ta firmal läheks hästi. Kui kuulsin, et õpilasfirmade konkursil oleks tema firma jõudnud esikolmikusse, olin päris vihane. Ma näen kui palju tööd ja vaeva Ivar oma firmaga näeb ning mul on kurb vaadata, kuidas kõik see töö ühe blogipostituse pärast alla käib“.

Kohtunik: „Kas kõik on sõna saanud?“ Inimesed vaatavad saalis üksteisele otsa ning noogutavad. Osapooled on end saanud tühjaks rääkida. Kohtunik jätkab: „Väga hea, kohus läheb nüüd otsust tegema. Jätkame kümne minuti pärast“.

Kohtunik lahkub. Vaatan saalis ringi, kõik on ärevil, milline otsus vastu võetakse? Aeg möödub. Õhkkond saalis muutub põnevaks. Kohtunik siseneb.

Kohtunik: „Kohus on asja kaalunud ning teinud otsuse. Mõlema osapoole argumendid on arvestatavad, kuid kohtu ülesanne on järgida puhtalt seadust. Kohus on otsustanud, et Robert pole seadust rikkunud ning seetõttu jääb hagi rahuldamata. Aitäh.“

Inimesed tõusevad. Kohtunik lahkub saalist. Advokaadid pakivad enda asjad kokku ning lahkuvad emotsioonitutena. Ivar on pettunud. Ta ei tea, kuidas firma maine jälle üles ehitada. Robert ja Marko on õnnelikud ning rahulolevad. Nad lähevad Ivari juurde. Robert lubab hea tahte märgina oma blogisse kirjutada, et raha on makstud ning kõik on nüüd korras. Poisid lahkuvad eri suundades...

Loovtööde kategooria

Luuletus "Mu nimi on Mart"

Tuuli Põhjakas, Tallinna Tehnikagümnaasium

Juhendaja Marve Randlepp

Maast madalast mul ütles isa: „on halval koduks kong“, kuid sellest teadmisest ei piisand - hing ihkas näha lisa. Kindlus ajaloost Jõelinnas on, mis tõmbas mind kui magnet - saab näha kongi seestpoolt, see tundus jõe äge. Kuid isa mind ei luband ja ma ei teagi, miks. Vist tahtis, et ei tabaks ma ka kurjust hääbunud. Kuid omatahtsi siiski ma raha kokku sain ja klassiga koos kindlus sai nähtud, mis seal ikka. Ka paber nägi tinti - mustvalgelt minu nimi kinnituseks jäi, et olen nõus, ka valu kannatan. Kuid päev veel polnud õhtus, kui kõik pöörde võttis halvaks - sai minust vang ja ähvardas mind vanas vormis lurjus. Mind ootas tühi kõht, mul vesi lendas näkku - mind väga see ei kottind, kuid elekter näis küll liiast.	Ta sõnadest sai siiber, ta ülbusest sai villand. Mul käsi tõusis. Ja järsku käes mul oli lamp. Mu käsi virutas. Ma olin maas ja põlv mul surus vastu selga, said kohe seotud käed ja pimedus mind ootas - see oli see, mis rääkind oli isa. Ja kuigi nimi kinnitas, et kannatasin valu, ma tundnud polnud veel midagi nii rämedat kui valu mis mind valdas. Ja kui siis ei kottind mind, siis nüüd ei kottind teisi - oma valuga ma jäetud olin üksi. Veel ütles keegi: „vait, su hala sind ei aita“, kuid hommikuni, suur mees ma, ikka nutta tihkusin. Kuid seekord polnud hommik õhtust üldse targem ja kojujõudes asi veel paistis hoopis hullem. Mul lasus süü - see oli selge,	ma ise teadsin seda, kuid isa silmis teisiti see lugu oli läinud. Nüüd istungi ma konnas..jaos, on kõigil küsimusi, kuid vastust vaevalist, nii rasket tundus välja öelda ränk. Mu süüd ka kinnitas üks nina lõhkine, üks käsi katkine ja nimi paberil, mis kinnitas, et olen nõus ja kannatan.
---	---	--

Maal “Kontimurdev klassiekskursioon”

Triinu-Liis Loit, Tallinna Inglise Kolledž

Juhendaja Kai Aus

Kaasuse lahendamisel tekkis minul kohe soov teha maal loo kohta, mis inspireerib mind kõige rohkem. Tahtsin luua pildi, mis väljendab mu mõtteid ja arusaamu loos toimuvaga. Inspiratsiooni saamiseks lugesin läbi kõik kolm lugu ja jätsin meelde selle, mille mlugemisel tekkis minu silme ette pilt loos juhtunust. Niimoodi hakkasingi maalima pilti „Kontimurdva ekskursiooni“ vanglast.

Pildil on kujutatud Jöelinna vana kindluse ülekuulamisruumi, kus parasjagu kuri hunt kuulab üle süütut rebase. Hunt näitab näpuga rebase poole ja süüdistab teda kuriteo sooritamise eest. Maalisin pildile rebase ja hundi inimeste asemel, et väljendada seda, kuidas suhtuvad üksteisesse ülekuulata ja ülekuulaja. Rebase ja hundi valisin sellepärast, et need loomad on tuntud kui suurimad rivaalid ja nad ei saa looduses teineteisega hästi läbi. Pildil on kujutatud olukorda, kus hunt sunnib rebase alla kirjutama paberile, tunnistades üles, et just tema pani toime kuriteo, kuigi loom on süütu. Ühiskonnas on olnud juhtumeid, kus kuritegude uurimisel ei leita piisavalt kindlaid tõendeid inimese kohta, keda süüdistatakse kuriteos. See võib viia selleni, et võetakse kinni süütu inimene ja temaga manipuleeritakse selleks, et ta tunnistaks end süüdi. See, mis juhtus klassiekskursioonil vanglas, sarnaneb sellise olukorraga. Õpilasi sunniti alla kirjutama paberile, milles neid süüdistati riigivastase tegevuses, varguses, vägistamises ja tapmises. Kui nad üles ei tahtnud tunnistada ähvardati neile külma vett näkku visata, söömata jätta või keevitustrafost elektrit anda.

Loos sai Marti vigastada sattudes rüselusse miilitsatega ja selle käigus said viga nii ülekuulaja kui ka Marti. Kokkuvõtteks võib öelda, et selles oli tegelikult süüdi Marti ise. Enne vanglasse minekut kirjutas ta alla lepingule, et vastutab oma kehavigastuste eest. Vanglas otsustas Marti rünnata ähvardavat ülekuulajat esimesena ja tekitada talle tõsine pea vigastus. See näitab veel enam, et Vangilaagri töötajad ei ole süüdi. Ta oleks pidanud enne oma tegu mõtlema, millised võivad olla tagajärjed: kuna ruumis oli veel kaks miilitsat, oleksid nemad läinud koheselt Martile kallale ja Marti oleks saanud suure tõenäosusega ise viga. Samuti ei saanud Marti toolil istudes kindel olla, et asi nii kaugemale läheb, et ülekuulaja hakkab talle keevitustrafost elektrit andma.

Kokkuvõtteks, nagu vanasõna ütleb: „Rumalus on kõige kurja algus ja lõpp!“

